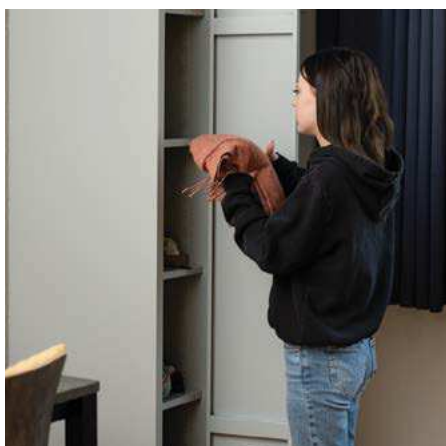

ETHOS-TELLING

VAN DAK- EN THUISLOOSHEID

REGIO HART VAN BRABANT

IEDEREEN TELT MEE
ETHOS-TELLING VAN DAK- EN THUISLOOSHEID
IN REGIO HART VAN BRABANT

Onderzoeksrapportage

Hogeschool Utrecht
Lectoraat Wonen en Welzijn

COLOFON

De ETHOS-telling is een initiatief van Hogeschool Utrecht en Kansfonds.

Uitvoering

Hogeschool Utrecht, Lectoraat Wonen en Welzijn

Met medewerking van

Regio Hart van Brabant (regionale coördinatie door Eline Somers-Segers en Elleke Schoenmakers)
Catelijne Akkermans (kwalitatief onderzoek naar arbeidsmigranten en campings en vakantieparken)
Jan de Vries (onderzoeker vanuit mensenrechtenperspectief)
Ronja Bruijns (onderzoeker met ervaringskennis)

Auteurs

Marte Kuijpers, MSc
Drs. Dorieke Wewerinke
Lincy Scholten, MSc
Annabel Scheepers, MSc
Dr. Lia van Doorn
Dr. Sandra Schel

In samenwerking met

KU Leuven: prof. dr. Koen Hermans, Nana Mertens en Evelien Demaerschalk

Financier

Kansfonds (coördinatie door Willem van Sermondt, Esther Vogel en Eva Mos)

Ontwerp

Anke Muijsers - www.visual-research.studio (vormgeving)
Marieke Odekerken - www.mariekeodekerken.nl (fotografie)

Datum publicatie: 9 oktober 2024

Bronvermelding bij gebruik van deze rapportage:

Kuijpers, M., Wewerinke, D., Scholten, L., Scheepers, A., van Doorn, L., & Schel, S. (2024). *Iedereen telt mee. Resultaten ETHOS-telling van dak- en thuisloosheid in regio West-Friesland*. Utrecht: Hogeschool Utrecht.

INHOUDSOPGAVE

Hoofdstuk 1 Inleiding	9
1.1 Aanleiding voor de telling	10
1.2 Noodzaak tot andere telling van dakloosheid in Nederland	10
1.3 De ETHOS-Light definitie van dakloosheid	10
1.4 Aanvullend kwalitatief onderzoek naar arbeidsmigranten en verblijf op campings en vakantieparken	11
1.5 Leeswijzer	12
Hoofdstuk 2 Methode ETHOS-telling	15
2.1 Onderzoeksmethode	16
2.2 Afbakening van de doelgroep	16
2.3 Onderzoeksprocedure	18
2.4 Invullen van de vragenlijst	19
2.5 Voorkomen van dubbeltellingen	19
2.6 Organisatie van de telling	20
2.7 Deelnemende organisaties	21
2.8 Non-respons	23
2.9 Betrouwbaarheid van de resultaten	23
2.10 Kwalitatief onderzoek naar arbeidsmigranten en verblijf op campings en vakantieparken	24
Hoofdstuk 3 Algemene resultaten van de telling	27
3.1 Het aantal dak- en thuisloze mensen in regio Hart van Brabant	28
3.1.1 In openbare ruimte	29
3.1.2 In noodopvang voor dakloze mensen	29
3.1.3 In tijdelijke opvang voor dakloze mensen	29
3.1.4 In een instelling	30
3.1.5 In een niet-conventionele woonruimte	30
3.1.6 Bij familie, vrienden of derden	31
3.1.7 Dreigende huisuitzetting	32
3.1.8 Verblijfssituatie 28 maart – 11 april 2024	32
3.1.9 Aantal dak- en thuisloze volwassenen en kinderen per gemeente	33
3.2 De profielkenmerken van de getelde dak- en thuisloze mensen	36
3.2.1 Gender	36
3.2.2 Leeftijd	36
3.2.3 Nationaliteit en geboorteland	37
3.2.4 Samenstelling huishouden	38
3.2.5 Gezondheid	39
3.2.6 Verleden in een instelling	40
3.2.7 Inkomstenbronnen	40
3.2.8 Actieve begeleiding	41
3.2.9 Briefadres	41
3.2.10 Aanleiding(en) voor dak- en thuisloosheid	42
3.2.11 Duur van dak- en thuisloosheid	43
3.3 Opvang van Oekraïense vluchtelingen	44

Hoofdstuk 4 Resultaten kwalitatief onderzoek naar arbeidsmigranten en verblijf op campings en vakantieparken	47
4.1 Arbeidsmigranten in een situatie van dak- of thuisloosheid	48
4.1.1 Zicht op het aantal dak- en thuisloze arbeidsmigranten in de zes regio's	48
4.1.2 Profielkenmerken van dak- en thuisloze arbeidsmigranten	49
4.1.3 Leefsituaties van dak- en thuisloze arbeidsmigranten	50
4.2 Mensen die noodgedwongen verblijven op campings en vakantieparken	51
4.2.1 Zicht op het aantal mensen op campings en vakantieparken in de zes regio's	51
4.2.2 Profielkenmerken van mensen op campings en vakantieparken	52
4.2.3 Leefsituaties van mensen die verblijven op campings en vakantieparken	53
Hoofdstuk 5 Samenvatting en conclusies	57
5.1 Samenvatting	58
5.1.1 Eerste telling aan de hand van de ETHOS-Light definitie in regio Hart van Brabant	58
5.1.2 Het aantal dak- en thuisloze mensen in regio Hart van Brabant	58
5.1.3 Profielkenmerken van de getelde dak- en thuisloze mensen	59
5.2 Conclusies	59
5.2.1 Veel vrouwen zijn dak- of thuisloos	59
5.2.2 Dak- en thuisloosheid treft een groot aantal kinderen en jongeren	60
5.2.3 Arbeidsmigranten op straat vormen het topje van de ijsberg	60
5.2.4 Veel mensen verblijven noodgedwongen in niet-conventionele woonruimten	60
5.2.5 Ruim een op de vijf getelde volwassenen is langdurig dak- of thuisloos	61
5.2.6 Het organiseren van een ETHOS-telling levert veel op	61
5.3 Terugblik op de ETHOS-telling in regio Hart van Brabant	61
Hoofdstuk 6 Blik op de toekomst	65
6.1 Van tellen naar oplossen	66
6.2 Derde telronde (2025)	66
Referenties	68
Bijlagen	69
Bijlage 1: ETHOS-classificatie	69
Bijlage 2: ETHOS-Light	70
Bijlage 3: Deelnemende diensten en (sub)organisaties	71

1

INLEIDING

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING VOOR DE TELLING

De Nederlandse overheid stelt zich als doel om dakloosheid volledig uit te bannen vóór 2030 (Ministerie van BZK et al., 2022). Om dit doel te bereiken zijn gegevens over de aard en omvang van dak- en thuisloosheid in Nederland van cruciaal belang. Hoeveel mensen er dak- en thuisloos zijn in Nederland is echter niet duidelijk. Ook is niet bekend wat hun kenmerken en leefsituaties zijn. In het *Nationaal Actieplan Dakloosheid: Eerst een Thuis (2023-2030)* wordt gewezen op het belang van betere monitoring van dakloosheid, zodat er gericht kan worden gestuurd aan de hand van kwantitatieve gegevens. De huidige monitoring van dakloosheid in Nederland biedt hiertoe onvoldoende mogelijkheden (Ministerie van BZK et al., 2022).

Om beter zicht te krijgen op de aard en omvang van dak- en thuisloosheid voerde Hogeschool Utrecht in samenwerking met Kansfonds in 2024 voor de tweede keer de ETHOS-telling uit. Ditmaal in zes Nederlandse regio's: regio Breda met centrumgemeente Breda, regio Gelderland-Zuid met centrumgemeente Nijmegen, regio Hart van Brabant met centrumgemeente Tilburg, regio Holland Rijnland met als grootste gemeente Leiden, regio West-Friesland met centrumgemeente Hoorn en regio Westelijke Mijnstreek met centrumgemeente Sittard-Geleen. Hierbij werd gebruik gemaakt van een voor Nederland nieuwe definitie van dakloosheid, de ETHOS-Light classificatie, en van een nieuwe telmethode. Dit rapport bevat de resultaten van de telling die plaatsvond op 11 april 2024 in regio Hart van Brabant. De telling is uitgevoerd in nauwe samenwerking met de gemeenten die onderdeel uitmaken van deze regio: Tilburg, Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Dongen, Gilze en Rijen, Heusden, Goirle, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Oisterwijk en Waalwijk.

Het onderzoeksteam van Hogeschool Utrecht werd ondersteund door het onderzoeksteam van de Katholieke Universiteit Leuven dat de toegepaste telmethode ontwikkelde. Dit onderzoeksteam, onder leiding van prof. dr. Koen Hermans, past de telmethode sinds 2020 met succes toe in een groot aantal Belgische regio's. Met toestemming van de Katholieke Universiteit Leuven passen wij de methode dit jaar voor de tweede keer toe in Nederland.

Met het uitvoeren van de telling geven de gemeenten in regio Hart van Brabant, Hogeschool Utrecht en Kansfonds een impuls aan het in kaart brengen van dak- en thuisloosheid in Nederland. De betrokken gemeenten hebben de ambitie om dak- en thuisloosheid in hun regio's gedegen aan te pakken. Zij willen hun beleid gericht op preventie en aanpak van dakloosheid baseren op concrete cijfers en profielkenmerken van dak- en thuisloze mensen in hun regio.

1.2 NOODZAAK TOT ANDERE TELLING VAN DAKLOOSHEID IN NEDERLAND

In Nederland wordt dakloosheid op verschillende manieren in kaart gebracht. De methoden die hierbij gebruikt worden, kennen echter veel beperkingen. Daardoor wordt niet de gehele populatie in kaart gebracht: onder meer kinderen, vijfenzestigplussers en ongedocumenteerde mensen komen niet in de bestaande cijfers voor. Bovendien is het met de gehanteerde methoden niet mogelijk om een goed beeld te krijgen van dak- en thuisloosheid op regionaal- en gemeentelijk niveau. Hierdoor kan geen passend beleid worden gemaakt gericht op het voorkomen en uitbannen van dak- en thuisloosheid. Een uitgebreide toelichting hierop is te vinden in de [onderzoeksrapporten van de eerste ETHOS-tellingen](#).

1.3 DE ETHOS-LIGHT DEFINITIE VAN DAKLOOSHEID

De ETHOS-Light classificatie wordt binnen de Europese Unie en door vooraanstaande onderzoekers in Europa gezien als de best onderbouwde manier om dakloosheid te meten (Edgar, 2012; Baptista &

Marlier, 2019). ETHOS staat voor 'European Typology of Homelessness and Housing Exclusion' en definieert dakloosheid als een gebrek aan volwaardige huisvesting. De brede classificatie bestaat uit dertien operationele categorieën die een onvolwaardige huisvestingssituatie beschrijven. Deze zijn onderverdeeld in vier conceptuele categorieën: dakloosheid, thuisloosheid, onveilige huisvesting en onbehoorlijke huisvesting (FEANTSA, 2005; zie ook Bijlage 1). Voor het meten van dakloosheid werd in 2006 een afgeslankte versie geïntroduceerd: ETHOS-Light (zie kader). Deze versie omvat zes van de dertien categorieën van de brede ETHOS classificatie en geldt als een minimale classificatie van dakloosheid. Alle mensen die geen eigen (t)huis hebben kunnen hiermee in beeld worden gebracht (FEANTSA, 2018; zie ook Bijlage 2).

De ETHOS-Light definitie sluit goed aan bij het feit dat de verblijfssituatie van dak- en thuisloze mensen vaak wisselt. Mensen verblijven bijvoorbeeld (noodgedwongen) afwisselend tijdelijk bij vrienden, in niet-conventionele woonruimten, in de noodopvang voor dakloze mensen of op straat (Schel et al., 2023). Uit onderzoek blijkt dat een huisuitzetting een belangrijke route is naar dakloosheid (Al Shamma et al., 2015). Om die reden heeft het onderzoeksteam van de Katholieke Universiteit Leuven een zevende categorie aan de classificatie toegevoegd: mensen die hun woning binnen een maand moeten verlaten zonder dat zij zicht hebben op een passende woonoplossing (Hermans et al., 2021). Met de ETHOS-Light definitie kan naast zichtbare dakloosheid ook verborgen dakloosheid in beeld worden gebracht, met name onder mensen die verblijven bij vrienden, familie of derden en onder mensen die verblijven in een niet-conventionele woonruimte, zoals een auto, stacaravan, schuur of woning zonder basisvoorzieningen.

ETHOS-Light categorieën + dreigende huisuitzetting

1. Mensen die verblijven in de openbare ruimte
2. Mensen die verblijven in de noodopvang voor dakloze mensen
3. Mensen die verblijven in tijdelijke opvang voor dakloze mensen
4. Mensen die een instelling verlaten zonder passende vervolghuisvesting en mensen die langer in een instelling verblijven wegens gebrek aan passende vervolghuisvesting
5. Mensen die verblijven in niet-conventionele woonruimten vanwege een gebrek aan passende huisvesting
6. Mensen die tijdelijk verblijven bij familie, vrienden of derden
- + Mensen met een dreigende huisuitzetting zonder passende vervolghuisvesting

De ETHOS-Light definitie van dakloosheid was leidend bij de telling die in regio Hart van Brabant werd uitgevoerd. Omdat bij deze definitie de *leefsituatie* centraal staat, wordt iedereen die zich bevindt in een leefsituatie die valt onder de ETHOS-Light categorieën beschouwd als dak- of thuisloos. Daarbij maakt het niet uit welke status mensen hebben voor de wet en voor beleid. Concepten als wettelijke verblijfsstatus, regiobinding en recht op voorzieningen spelen geen rol in het al dan niet meetellen van mensen in een situatie van dak- en thuisloosheid.

1.4 AANVULLEND ONDERZOEK NAAR ARBEIDSMIGRANTEN EN VERBLIJF OP CAMPINGS EN VAKANTIEPARKEN

Bij de pilot ETHOS-tellingen in 2023 bleek het moeilijk om dak- en thuisloosheid onder arbeidsmigranten en mensen die verblijven op campings en vakantieparken goed in beeld te krijgen. Deze groepen overlappen ook deels, omdat veel arbeidsmigranten op campings en vakantieparken verblijven. De ETHOS-telling gaat uit van medewerking van organisaties die in contact staan met dak- en thuisloze personen (zie Hoofdstuk 2 voor nadere toelichting op de methode). Echter, de organisaties die meetelden in 2023 hadden onvoldoende zicht op deze specifieke groepen. In 2024 is daarom extra inzet gepleegd om organisaties te betrekken die in contact staan met arbeidsmigranten en mensen die verblijven op campings en vakantieparken. Om een beter begrip van en zicht op deze groepen te verkrijgen is daarom besloten om ook een aanvullend

kwalitatief onderzoek uit te voeren naar dak- en thuisloosheid onder arbeidsmigranten en mensen die verblijven op campings en vakantieparken.

1.5 LEESWIJZER

Hoofdstuk 2 van dit rapport geeft een beschrijving van de methode van de ETHOS-telling. Hoofdstuk 3 geeft de resultaten van de ETHOS-telling weer. Hoofdstuk 4 geeft de resultaten weer van het kwalitatieve deelonderzoek naar arbeidsmigranten en personen die noodgedwongen verblijven op campings en vakantieparken. Hoofdstuk 5 geeft een samenvatting en beschrijft de conclusies van het onderzoek en in Hoofdstuk 6 blikken we vooruit op de toekomst.

2

METHODE ETHOS-TELLING

2 METHODE ETHOS-TELLING

Het doel van dit onderzoek is om inzicht te krijgen in de aard en omvang van dak- en thuisloosheid in regio Hart van Brabant door middel van een regionale telling van dak- en thuisloosheid. De volgende twee onderzoeksvragen staan daarbij centraal:

1. Hoeveel personen zijn dak- of thuisloos in regio Hart van Brabant en in welke leefsituatie bevinden deze personen zich?
2. Wat is het profiel van de dak- en thuisloze personen in regio Hart van Brabant?

2.1 ONDERZOEKSMETHODE

Om bovenstaande onderzoeksvragen te beantwoorden is er gebruik gemaakt van een point-in-time telling. Bij een point-in-time telling wordt op een bepaald moment (dag of week) een telling georganiseerd in een geografisch afgebakend gebied (Hermans et al., 2021). Er zijn verschillende manieren om een point-in-time telling uit te voeren. De methode die door ons werd toegepast vertrekt vanuit een intensieve samenwerking met zoveel mogelijk organisaties die met dak- en thuisloze personen in contact komen. Op één specifieke dag vullen medewerkers van deze organisaties voor alle personen in een leefsituatie van dak- en thuisloosheid een vragenlijst in met vragen over de leefsituatie en over diverse kenmerken van de personen die geteld worden. De betrokkenheid van een onafhankelijke onderzoeksinstelling is van belang om de privacy van de getelde personen te garanderen.

Er is bij deze telling bewust gekozen voor het werken met een vragenlijst, omdat dit een middel is om ook profielkenmerken in kaart te kunnen brengen. Zicht op profielkenmerken stelt gemeenten in staat om gericht beleid te ontwikkelen om dakloosheid te voorkomen en terug te dringen (Wewerinke et al., 2023). Dat beleid kan zich bijvoorbeeld richten op specifieke groepen of op specifieke leefsituaties. Door zo veel mogelijk organisaties te betrekken die in contact staan met dak- en thuisloze personen, dus niet alleen de organisaties die zich specifiek op deze groep richten, komt bovendien ook verborgen dak- en thuisloosheid in beeld. Omdat deze organisaties in aanloop naar de telling intensief samenwerken, groeide hun kennis over de problematiek van dak- en thuisloosheid en hun inzicht in hoe zij kunnen bijdragen aan een betere ondersteuning van dak- en thuisloze mensen. De ervaring leert dat dit proces leidt tot meer draagvlak voor een gezamenlijke aanpak van dak- en thuisloosheid in de regio waar de telling plaatsvindt (Vermeir & Samyn, 2021).

Een beperking van de gehanteerde methode is dat een point-in-time telling minder goed in staat is om inzicht te geven in de dynamiek van dak- en thuisloosheid. Dit komt omdat er een momentopname wordt gemaakt. Monitoringsinstrumenten van gemeenten en organisaties zijn beter geschikt voor het in kaart brengen van de dynamiek van dak- en thuisloosheid onder de groepen mensen die zij in beeld hebben. Een tweede belangrijke beperking van de gehanteerde methode is dat deze maar beperkt inzicht biedt in routes naar dak- en thuisloosheid in de regio. Daarvoor zijn andere onderzoeksmethoden geschikter.

2.2 AFBAKENING VAN DE DOELGROEP

De personen die door middel van deze point-in-time telling werden geteld in regio Hart van Brabant moesten voldoen aan de volgende twee voorwaarden:

a. De persoon bevindt zich in een situatie van dak- of thuisloosheid

Een situatie van dak- of thuisloosheid definiëren we zoals gezegd aan de hand van ETHOS-Light + dreigende huisuitzetting. De categorieën die hiertoe behoren worden nader gespecificeerd in Figuur 1. Op basis van het conceptuele model zijn alle mogelijke leefsituaties van dak- en thuisloosheid geordend. In elke categorie zijn diverse leefsituaties te onderscheiden.

Figuur 1. Toelichting ETHOS-Light categorieën + dreigende huisuitzetting

1. In openbare ruimte	Mensen die verblijven in de openbare ruimte (op straat of in de natuur).
2. In noodopvang voor dakloze mensen	Mensen die in laagdrempelige en kortdurende opvang voor dakloze mensen verblijven, zoals nachtopvang, dag- en nachtopvang, noodopvang of winteropvang.
3. In tijdelijke opvang voor dakloze mensen	Mensen die in een tijdelijke opvangplek voor dakloze mensen verblijven, zoals 24-uurs opvang, crisisopvang, vrouwenopvang, jongerenopvang, gezinsopvang, doorstroomwoningen of alternatieve tijdelijke opvang specifiek bedoeld voor dakloze mensen.
4. Mensen die uitstromen uit een instelling / langer verblijven in een instelling	a. Mensen die binnen een maand na de teldag een instelling verlaten zonder passende vervolghuisvesting (bijvoorbeeld de gevangenis, ziekenhuis, jeugdzorginstelling, GGZ-instelling, beschermd wonen of AZC) b. Mensen die vanwege een gebrek aan passende huisvesting langer dan nodig verblijven in een instelling.
5. In niet-conventionele woonruimte	Mensen die verblijven in niet-conventionele woonruimten vanwege een gebrek aan een passende woonoplossing. Bijvoorbeeld in een (sta)caravan, hut, garage, kraakpand, auto, op een camping, in een hotel / B&B, een vakantiewoning zonder rechtsgeldig huurcontract of een woning zonder basisvoorzieningen zoals een keuken of badkamer.
6. Bij familie, vrienden of derden	Mensen die tijdelijk verblijven bij (gast)familie, vrienden of derden, wegens gebrek aan eigen huisvesting.
+ Dreigende huisuitzetting	Mensen die hun woning binnen een maand na de teldag moeten verlaten, zonder dat zij zicht hebben op een stabiele woonoplossing. Bijvoorbeeld vanwege: een betekend vonnis tot gerechtelijke huisuitzetting, een beslissing onbewoonbaarheid, beslissing ongeschiktheid, een beëindigd of verlopen huur- of omklapcontract, terugnamebevel van een koopwoning, tijdelijke sluiting van de woning op basis van Wet Damocles of vanwege sloop of renovatie.

b. De persoon heeft een link met de regio

De getelde personen moesten ook een link hebben met de regio. In de volgende situaties werden mensen meegeteld:

- De persoon verbleef op de teldag in regio Hart van Brabant (Tilburg, Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Dongen, Gilze en Rijen, Heusden, Goirle, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Oisterwijk en Waalwijk; zie ook Figuur 2)
- De persoon verbleef buiten de regio, maar had het laatste officiële woonadres in de regio. Dit is bijvoorbeeld het geval indien een persoon vanuit de tellende regio vlucht naar de vrouwenopvang in een andere regio, of wanneer een persoon vanuit de tellende regio tijdelijk verblijft in een andere regio omdat deze persoon daar verblijfsmogelijkheden heeft, bijvoorbeeld bij vrienden, familie of derden.

Figuur 2. Regiokaart Hart van Brabant

Er waren geen voorwaarden verbonden aan de duur van het verblijf in de regio: ook indien de persoon er één nacht verbleef, werd de persoon meegeteld. Er is steeds gekeken naar de actuele situatie van de persoon op de teldag. Alle personen die op de teldag voldeden aan de twee criteria werden meegeteld.

2.3 ONDERZOEKSPROCEDURE

Alle personen die aan bovenstaande voorwaarden voldeden en in beeld waren bij een van de deelnemende organisaties werden geteld op één specifieke datum: 11 april 2024. De verblijfssituatie, uitgedrukt in de ETHOS-Light categorie, betreft de nacht *voorafgaand* aan de teldag, dus de nacht van 10 op 11 april. Deelnemende organisaties vulden op de teldag of in de twee weken daarna een online vragenlijst in over de personen die voldeden aan de genoemde criteria. Deelnemende verblijfsinstellingen vulden de vragenlijsten in binnen een maand na de teldag, omdat bij de verblijfsinstellingen onder meer werd gekeken naar personen die een instelling verlaten zonder passende woonoplossing binnen een maand na de teldag. Niet altijd was op de teldag al bekend of mensen de verblijfsinstelling binnen een maand zouden verlaten zonder passende woonoplossing (denk bijvoorbeeld aan een schorsing van een persoon bij een instelling vanwege ongewenst gedrag).

Voorafgaand aan de teldag werd de telling door de deelnemende organisaties voorbereid (zie Bijlage 3 voor een overzicht van de deelnemende organisaties). De organisaties screenden alle mensen waar zij mee in contact staan op de twee criteria voor deelname en maakten een lijst van alle personen die aan deze criteria voldeden. Vervolgens zijn deze personen door de organisaties zoveel mogelijk geïnformeerd over de telling. Hiervoor werden posters en flyers opgehangen bij de deelnemende organisaties en voerden sommige

medewerkers gesprekken met personen die aan de criteria voldeden. Indien mensen niet meegeteld wilden worden, konden zij dit aangeven bij de betrokken medewerkers. Voor deze personen is geen vragenlijst ingevuld, en ingevulde vragenlijsten over deze personen bij andere organisaties zijn verwijderd.

Op de teldag zelf of kort daarna probeerden medewerkers te achterhalen waar de personen die aan de criteria voldeden verbleven in de nacht van 10 op 11 april. Zo kon de actuele verblijfssituatie worden ingevuld in de vragenlijst. De medewerkers vulden ook – indien bekend – de verblijfssituatie(s) van de persoon in de twee weken voorafgaand aan de telling in. Hier werd naar gevraagd, omdat het voor de medewerkers van de deelnemende organisaties niet altijd mogelijk is om de exacte verblijfssituatie op de teldag te achterhalen. Op deze manier wordt toch informatie verkregen over de verblijfssituatie(s) van deze personen. Bovendien geeft deze informatie inzicht in de dynamiek van dak- en thuisloosheid, omdat bij deze vraag meerdere verblijfsplaatsen konden worden aangegeven. Indien er geen informatie was over de verblijfssituatie in de nacht van 10 op 11 april of over de verblijfssituatie(s) in de twee weken voorafgaand aan de telling dan werden mensen niet meegeteld.

2.4 INVULLEN VAN DE VRAGENLIJST

De vragenlijst bestond gemiddeld genomen uit 25 vragen (het exacte aantal vragen is afhankelijk van de ingevulde antwoorden). Naast de verblijfssituatie op de teldag en de twee weken voorafgaand aan de teldag werd ook gevraagd naar een aantal profielkenmerken. De vragen in de vragenlijst zijn grotendeels gebaseerd op de Europese MPHASIS-richtlijnen voor het meten van dak- en thuisloosheid (MPHASIS, 2009)¹. De vragenlijsten werden ingevuld door de medewerkers van de deelnemende organisaties. Zij maken een inschatting over de situatie van de betreffende persoon. Indien gewenst konden zij de vragenlijst invullen samen met de dak- of thuisloze persoon. In dat geval werd de persoon actief om toestemming gevraagd voor deelname aan het onderzoek door de betreffende medewerker. Een handleiding met uitgebreide instructies voor het invullen van de vragen ondersteunde de organisaties bij het invullen van de vragenlijst. Organisaties konden de vragenlijst op voorhand invullen op papier of in een PDF-versie om de werkdruk te verspreiden. De vragenlijsten werden vervolgens via een online link ingevoerd.

2.5 VOORKOMEN VAN DUBBELTELLINGEN

Hoe meer organisaties meetellen, hoe groter de kans dat mensen twee keer of vaker geteld worden. Om dubbeltellingen te identificeren werd er gebruik gemaakt van een naamcode. Om de identiteit van de getelde personen te beschermen, werden geen namen of burgerservicenummers genoteerd. De naamcode bestaat uit de eerste letter van de voornaam en de eerste en laatste letter van de (volledige) achternaam². Bij Jan De Wit is de naamcode bijvoorbeeld JDT. Aan de hand van de naamcodes, gecombineerd met informatie uit de vragenlijst over de persoonskenmerken en leefsituatie van de getelde personen, identificeren en verwijderen de onderzoekers de dubbeltellingen. Na het verwijderen van de dubbeltellingen werden de naamcodes en de exacte leeftijd uit het databestand verwijderd en apart opgeslagen in de digitale kluis van Hogeschool Utrecht om de privacy van de getelde personen te waarborgen.

- ¹ MPHASIS staat voor *Measuring Progress on Homelessness through Advancing and Strengthening Information Systems*. Dit was een Europees project dat liep van december 2007 tot december 2009 en dat werd gefinancierd door het EU PROGRESS programme. Het voornaamste doel van MPHASIS was om de monitoring van dakloosheid en dakloosheidsbeleid in 20 Europese landen te verbeteren, gebaseerd op de aanbevelingen van het 'Measurement of Homelessness at European Union Level' onderzoek (University of Dundee, z.d.).
- ² Bij een namenreeks is er soms geen sprake van een duidelijk onderscheid tussen een voornaam en een achternaam. Daarom werd bij een namenreeks gekeken naar de eerste letter van de eerste naam en de eerste en laatste letter van de laatste naam in de namenreeks.

2.6 ORGANISATIE VAN DE TELLING

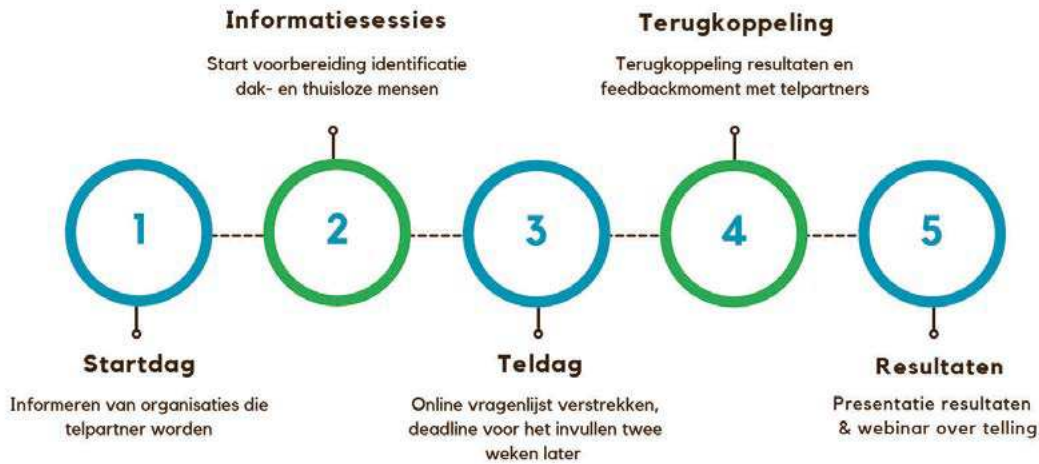
De organisatie van de telling was grotendeels in handen van een regionale coördinator die in dienst is van een van de gemeenten in de regio (zie Figuur 3 voor de tijdlijn van de telling). Deze regionale coördinator organiseerde de telling in nauwe samenwerking met het onderzoeksteam. Een regionale werkgroep met vertegenwoordigers van de belangrijkste tellende organisaties werd samengesteld om de regionale coördinator te ondersteunen bij de organisatie van de telling. De werkgroep werd nauw betrokken bij het gehele proces van de telling. Om een zo valide mogelijke telling te organiseren, werd gestreefd naar deelname van zoveel mogelijk organisaties die in contact staan met dak- en thuisloze personen in de regio. De werkgroep droeg bij aan het maken van een overzicht van deze organisaties. Vervolgens werden de organisaties benaderd door de regionale coördinator met het verzoek om aan de telling deel te nemen.

In januari 2024 werd een startbijeenkomst georganiseerd om bestuurders en managers van de regionale organisaties te informeren over de telling. Een onderzoeker van Hogeschool Utrecht lichtte op deze dag de wetenschappelijke basis en de praktische uitwerking van de telling toe. De gemeenten deden een oproep aan alle aanwezige organisaties om deel te nemen aan de telling. In de maand maart vonden vier informatiesessies plaats om medewerkers van de organisaties te informeren over het onderzoek en hen te instrueren over het invullen van de vragenlijsten. Drie van deze sessies vonden fysiek plaats in de regio, één sessie vond online plaats. Deze informatiesessies zijn zeer goed bezocht. In aanvulling op de informatiesessies vond in de week voor de teldag ook een online vragensessie plaats, waar medewerkers van de tellende organisaties hun laatste vragen over het invullen van de vragenlijst konden stellen aan de onderzoekers. De vragenlijst en de handleiding bij de vragenlijst werden aangescherpt op basis van de vragen en opmerkingen die tijdens de informatie- en vragensessies naar voren kwamen. Alle vragen die tijdens de informatie- en vragensessies werden gesteld door de medewerkers van de organisaties en de antwoorden op deze vragen werden gebundeld in een document met veel gestelde vragen. Dit document werd naar alle organisaties toegestuurd. Op de teldag zelf en in de weken daarna waren de onderzoekers telefonisch en per mail bereikbaar voor het beantwoorden van vragen over het invullen van de vragenlijst. De regionale coördinator bezocht op de teldag diverse meetellende organisaties om te horen hoe de telling verliep en om de organisaties te bedanken voor hun inzet.

In de weken na de teldag is steeds gekeken hoeveel vragenlijsten er waren ingediend door de verschillende organisaties. Alle organisaties ontvingen herinneringsmails met het verzoek om de vragenlijsten tijdig in te dienen. Organisaties die nog geen vragenlijsten hadden ingevoerd en organisaties die minder vragenlijsten hadden ingevoerd dan verwacht werden gebeld door de regionale coördinator om na te gaan of er voldoende geteld was. Op deze manier is gezorgd voor een zo groot mogelijke respons. De onderzoekers zochten contact met de organisaties die de vragenlijsten hadden ingevuld indien er onduidelijkheid bestond over de leefsituatie van mensen die geteld waren.

In juni 2024 vond tijdens een feedbackmoment in Tilburg een terugkoppeling van de voorlopige resultaten van de telling plaats. Vertegenwoordigers van de deelnemende gemeenten, leden van de werkgroep en vertegenwoordigers van de belangrijkste telorganisaties waren hierbij aanwezig. Tijdens het feedbackmoment gingen de onderzoekers met deelnemers in gesprek over de telmethode en over het aantal mensen dat geteld is in verschillende leefsituaties in de verschillende gemeenten. Vanuit hun kennis van de situatie in de regio reflecteerden zij op de cijfers. Zo gingen we na of er voldoende geteld is en of de resultaten een juiste weergave zijn van de werkelijke situatie in de regio.

Figuur 3. Tijdlijn ETHOS-telonderzoek

2.7 DEELNEMENDE ORGANISATIES

In totaal namen 69 organisaties deel aan de telling in regio Hart van Brabant (zie Bijlage 3). Al deze organisaties zijn af en toe tot dagelijks in contact met de doelgroep van de telling en hebben op de teldag alle mensen met wie zij in contact zijn gescreend op de twee voorwaarden voor deelname. Bij 57 organisaties waren op de teldag mensen in beeld die in de nacht van 10 op 11 april aan de voorwaarden voldeden (zie Tabel 1). Voor deze mensen vulden de organisaties een vragenlijst in. In totaal werden er 1.374 vragenlijsten ingevuld. 54 van deze vragenlijsten werden ingevuld samen met de persoon om wie het ging. De overige vragenlijsten werden alleen door de medewerkers ingevuld.

De onderzoekers verwijderden in totaal 194 vragenlijsten. Bij 155 vragenlijsten was sprake van dubbeltellingen die op basis van de naamcode, de leeftijd, gender en soms ook andere kenmerken werden verwijderd. 39 vragenlijsten die onvoldoende informatie over de verblijfssituatie van de personen bevatten of waarbij niet was voldaan aan de voorwaarden van de telling werden eveneens verwijderd uit het databestand.

Tabel 1. Aantal ingevulde vragenlijsten per organisatie

Organisatie	Aantal ingevulde vragenlijsten
1. SMO Traverse	372
2. Gemeente Tilburg	136
3. R-newt	85
4. Stichting Barka	81
5. Toegang Tilburg	66
6. Sterk Huis	60
7. Gemeente Loon op zand	42
8. Farent	41
9. Refugee Team	41
10. Gemeente Heusden	34
11. Gemeente Waalwijk	34
12. Casade	30
13. BIJEEN Heusden	28
14. Springplank 013	27
15. Novadic Kentron	24

Tabel 1. Aantal ingevulde vragenlijsten per organisatie - vervolg

Organisatie	Aantal ingevulde vragenlijsten
16. PomocHolandia	22
17. Siem	21
18. Diamant-groep	20
19. Stichting Jongerencentra Waalwijk Tavenu	19
20. GGD Hart van Brabant	17
21. IMW regio Tilburg	16
22. MEE De Meent Groep	13
23. MST Mensen in beeld houden	13
24. Gemeente Dongen	12
25. Gemeenten Alphen-Chaam, Baarle-Nassau en Gilze en Rijen	12
26. Zorg en Veiligheidshuis Midden Brabant	10
27. Baanbrekers	9
28. Contour de Twern	8
29. Gemeente Hilvarenbeek	8
30. Mentorhulp Oisterwijk	8
31. RIBW Brabant	7
32. Gemeente Breda	6
33. IMW regio Breda	5
34. Team CAS	5
35. Gemeente Oisterwijk	4
36. GGz Breburg	4
37. Stichting Broodpater Gerrit Poels	4
38. De Vonk	3
39. Dienst Justitiële Inrichtingen	3
40. Eagle Shelter Dongen	3
41. Stichting iXzeIF	3
42. WonenBregburg	3
43. MEE West Brabant	2
44. TBV Wonen	2
45. Bibliotheek Midden Brabant, vestiging Waalwijk	1
46. De Spelende Kinderopvang	1
47. FAMEUS	1
48. Gemeente Geertruidenberg	1
49. Dorpsteam Goirle	1
50. Humankind	1
51. Internationale Organisatie voor Migratie (IOM)	1
52. SMO Breda	1
53. Stichting Het Werkt	2
54. Tiwos	1

Tabel 1. Aantal ingevulde vragenlijsten per organisatie - vervolg

Organisatie	Aantal ingevulde vragenlijsten
55. Outreachend Interventie Team (OIT)	via Novadic Kentron en SMO Traverse
56. LocHal Tilburg	via OIT
57. Stichting NAS	via Pomoc Holandia
Totaal	1.374

De ingevulde vragenlijsten zijn zoveel als mogelijk weergegeven bij de in de vragenlijst opgegeven moederorganisatie. Door onderlinge samenwerkingsverbanden (bv. in wijk- of dorpssteams) kan het zijn dat er vragenlijsten zijn ingevuld onder de noemer van een andere organisatie.

2.8 NON-RESPONS

De bereidheid tot deelname aan het onderzoek en respons van de verschillende organisaties in de regio was hoog. Diverse organisaties hebben met elkaar afgestemd wie welke mensen zou tellen. Dit werd gedaan om de tijdsinvestering van het tellen zoveel mogelijk te beperken.

De volgende organisaties hadden mogelijk wel dak- en thuisloze personen in beeld, maar namen vanwege onvoldoende capaciteit niet deel aan de telling: gemeente Goirle, afdeling Burgerzaken van Gemeente Tilburg en Waalwijk, Veilig Thuis, jeugdgezondheidszorg van de GGD, politie, enkele jeugdzorginstellingen en een GGZ-instelling. Tevens was er onvoldoende mogelijkheid om de asielzoekerscentra in de regio aan te haken. Statushouders die onder de voorwaarden van de telling vielen, zijn gedeeltelijk meegeteld door Refugee Team.

Daarnaast hebben de gemeenten een groot deel van de campings en vakantieparken in de regio aangeschreven om deel te nemen aan de telling. Desondanks heeft geen van de campings en vakantieparken in de regio’s deelgenomen aan de telling.

2.9 BETROUWBAARHEID VAN DE RESULTATEN

Een belangrijke vraag is of de resultaten van deze telling een goede weergave zijn van de werkelijke situatie van dak- en thuisloosheid in regio Hart van Brabant. Uit de reflecties van de onderzoekers en de betrokken professionals uit de regio ontstaat het beeld dat de juiste organisaties bij de telling betrokken waren en dat er zorgvuldig is geteld.

Bij de gehanteerde methode hangt de betrouwbaarheid van de resultaten grotendeels af van het draagvlak binnen de regio waar de telling is uitgevoerd. In regio Hart van Brabant was er vanaf de start van het project veel draagvlak voor de telling. Dat blijkt onder andere uit het grote aantal organisaties dat deelnam aan de telling: 69 organisaties in de regio namen deel, waarbij er sprake was van een grote verscheidenheid aan partijen. Ook lieten de organisaties en hun medewerkers een grote betrokkenheid bij de telling zien. De lijst van organisaties die benaderd moesten worden voor deelname werd opgesteld samen met een speciaal voor de telling opgerichte regionale werkgroep. Deelnemers aan de werkgroep kennen de regio goed en weten daardoor welke organisaties betrokken moesten worden om zoveel mogelijk dak- en thuisloze personen in beeld te krijgen.

Om te toetsen in hoeverre de resultaten een goede weerspiegeling zijn van de werkelijke situatie in de regio werden de resultaten tijdens een feedbackbijeenkomst voorgelegd aan vertegenwoordigers van de telorganisaties en medewerkers van de deelnemende gemeenten. Zij reflecteerden uitgebreid op alle resultaten. Uit de reflecties van de professionals kwam naar voren dat de resultaten van de telling over het algemeen goed aansluiten bij de situatie in hun regio, zowel in omvang als in aard en diversiteit van leefsituaties van dak- en thuisloze mensen. Zij gaven wel aan dat er in sommige regiogemeenten sprake is

van onderrepresentatie, doordat lokale asielzoekerscentra, enkele jeugdzorginstellingen, een GGZ-instelling en (gemeentelijke afdelingen die zicht hebben op personen op) campings en vakantieparken niet deelnamen aan de telling.

De professionals vermoeden dat een aantal specifieke groepen nog niet volledig in beeld is gebracht. Daarbij gaat het om dak- en thuisloze arbeidsmigranten, statushouders die langer dan 6 maanden verblijven in het AZC in afwachting op huisvesting en mensen die noodgedwongen verblijven op campings en vakantieparken. Dit geldt voor de laatste groep vooral voor de regiogemeenten, omdat hier de meeste vakantieparken en campings gevestigd zijn. Ook geven zij aan dat er altijd mensen zijn die ook met deze telmethode niet in beeld komen. Het gaat hier volgens hen om personen die niet in contact staan met hulp- of dienstverlenende organisaties, omdat zij niet goed weten waar zij terecht kunnen, of omdat zij bewust onder de radar willen blijven. Tegelijkertijd benadrukken de betrokken professionals dat met deze methode veel meer groepen die anders onzichtbaar blijven in beeld zijn gekomen.

2.10 KWALITATIEF ONDERZOEK ARBEIDSMIGRANTEN, CAMPINGS EN VAKANTIEPARKEN

In iedere regio waar de ETHOS-telling plaatsvond, zijn twee regionale focusgroepen georganiseerd: een focusgroep met professionals en eventuele sleutelfiguren die zicht hebben op de leefsituaties van arbeidsmigranten in de regio, en een focusgroep met professionals die zicht hebben op mensen die op campings en vakantieparken verblijven vanwege een gebrek aan passende huisvesting. In totaal namen 8 professionals deel aan de focusgroep gericht op dak- en thuisloze arbeidsmigranten en 11 professionals aan de focusgroep gericht op mensen die op campings en vakantieparken verblijven vanwege gebrek aan passende huisvesting. Tevens werd er samen met regio Breda nog een gezamenlijke focusgroep georganiseerd over campings en vakantieparken om meer informatie op te halen over deze groep personen op provinciaal niveau. Aan deze gezamenlijke focusgroep namen 6 extra professionals deel. De focusgroepen werden geleid door twee onderzoekers van Hogeschool Utrecht. Van de focusgroepen zijn gespreksverslagen gemaakt welke vervolgens zijn voorgelegd aan alle deelnemers van de focusgroepen met het verzoek om het verslag te controleren op onjuistheden en om waar nodig nog aanvullingen te doen. Daarna werden de verslagen door de onderzoekers geanalyseerd. De resultaten van het kwalitatieve onderzoek staan beschreven in Hoofdstuk 4.

3

ALGEMENE RESULTATEN VAN DE TELLING

3 ALGEMENE RESULTATEN VAN DE TELLING

Dit hoofdstuk beschrijft de algemene resultaten van de ETHOS-Light telling in regio Hart van Brabant. Het geeft eerst het aantal dak- en thuisloze personen in de regio weer, met een verdeling over de verschillende gemeenten en een verdeling over de verschillende leefsituaties. Vervolgens biedt dit hoofdstuk inzicht in de profielkenmerken van de getelde groep dak- en thuisloze personen.

3.1 HET AANTAL DAK- EN THUISLOZE MENSEN IN REGIO HART VAN BRABANT

In de nacht van 10 op 11 april 2024 werden in totaal 1.484 dak- en thuisloze personen geteld in regio Hart van Brabant. We telden 1.150 dak- of thuisloze volwassenen en 334 minderjarige kinderen. Dit betrof 30 alleenstaande kinderen en 304 kinderen die samen met hun ouder(s) in een leefsituatie van dak- of thuisloosheid verbleven. Van de getelde personen waren 10 mensen zwanger. Tabel 2 geeft een overzicht van de verblijfssituatie van de getelde personen, uitgesplitst naar volwassenen en kinderen. Tevens zijn er 425 kinderen geteld die niet zelf dak- of thuisloos waren, maar van wie ten minste één ouder wel dak- of thuisloos was. Deze kinderen worden verder aangeduid als *indirect betrokken* kinderen.

Tabel 2. Verblijfssituatie van dak- en thuisloze personen op 11 april 2024

Totaal getelde personen		1.484			
		Aantal volwassenen	%	Aantal kinderen	%
1	In de openbare ruimte	82	7%	-	-
2	In noodopvang voor dakloze mensen	33	3%	2	1%
3	In tijdelijke opvang voor dakloze mensen	279	24%	83	25%
4	In een instelling	102	9%	23	7%
5	In niet-conventionele woonruimte	201	17%	57	17%
6	Bij familie / vrienden / derden	353	31%	143	43%
+	Dreigende huisuitzetting	55	5%	18	5%
	Verblijfssituatie op teldag onbekend, dak- of thuisloosheid bevestigd	45	4%	8	2%
Totaal		1.150	100%	334	100%

De getelde personen verbleven het vaakst *bij familie, vrienden of derden, in tijdelijke opvang voor dakloze mensen* en *in een niet-conventionele woonruimte*. In totaal telden we 1.050 volwassenen en 308 minderjarige kinderen die volgens de *definitie van ETHOS-Light* (categorie 1 t/m 6) dak- of thuisloos zijn. Daarnaast hadden 55 volwassenen (5%) en 18 kinderen (5%) te maken met een *dreigende huisuitzetting*. Voor 45 volwassenen (4%) en 8 kinderen (2%) is de verblijfssituatie in de nacht van 10 op 11 april *onbekend*. Van deze personen was de verblijfssituatie (of verblijfssituaties) in de twee weken voor de teldatum wel bekend (zie ook Tabel 9).

In de rest van dit hoofdstuk worden de resultaten alleen voor de getelde volwassenen weergegeven, tenzij anders vermeld.

3.1.1 IN OPENBARE RUIMTE

In de nacht van 10 op 11 april verbleven 82 mensen (7%) in de *openbare ruimte*.

3.1.2 IN NOODOPVANG VOOR DAKLOZE MENSEN

We telden 33 volwassenen (3%) die in de *noodopvang voor dakloze mensen* verbleven. Tabel 3 laat zien in welk type noodopvangvoorziening deze personen verbleven. 82% van de getelde personen (27 mensen) verbleven in de *nachtopvang*. 9% van de getelde personen (3 mensen) verbleef in de *noodopvang (bv. op noodbedden)* en van 9% van de personen (3 mensen) was het type noodopvang *onbekend*.

Tabel 3. Aantal volwassenen in noodopvang voor dakloze mensen op 11 april 2024

	Aantal volwassenen	%
Nachtopvang	27	82%
Noodopvang (bv. noodbedden)	3	9%
Onbekend	3	9%
Totaal	33	100%

3.1.3 IN TIJDELIJKE OPVANG VOOR DAKLOZE MENSEN

Er verbleven 279 mensen (24%) in een *tijdelijke opvang voor dakloze mensen*. Tabel 4 laat zien in welk type opvangvoorziening deze personen verbleven.

Tabel 4. Aantal volwassenen in tijdelijke opvang voor dakloze mensen op 11 april 2024

	Aantal volwassenen	%
24-uursopvang	169	61%
Doorstroomwoning	41	15%
Vrouwenopvang/mannenopvang/veilige opvang	30	11%
Kleinschalige opvang (Springplank)	25	9%
Gezinsopvang	10	4%
Opvanglocaties voor dak- en thuisloze mensen buiten de regio	1	<1%
Anders	2	1%
Onbekend	1	<1%
Totaal	279	100%*

*Door afronding tellen de percentages op tot >101% in plaats van 100%

De grootste groep volwassenen verbleef in de *24-uurs opvang* (169 personen, 61%), gevolgd door 41 mensen (15%) die verbleven in een *doorstroomwoning*. Ook verbleven 30 mensen (11%) in de *vrouwenopvang, mannenopvang of veilige opvang*, 25 mensen (9%) verbleven in een *kleinschalige opvangvoorziening van Springplank* en 10 mensen (4%) in de *gezinsopvang*. 1 persoon met een link met regio Hart van Brabant (<1%) werd geteld in een *tijdelijke opvanglocatie voor dak- en thuisloze mensen buiten de regio*. Daarnaast verbleven 2 personen (1%) in een *ander type tijdelijke opvangvoorziening voor dakloze mensen*. Voor 1 persoon is het type tijdelijke opvangvoorziening op de teldag *onbekend*.

3.1.4 IN EEN INSTELLING

In totaal verbleven 102 mensen (9%) in een instelling die ze 1) al hadden moeten verlaten maar waar zij langer verbleven wegens een gebrek aan een passende woonoplossing, of die ze 2) binnen een maand na de teldag moesten verlaten zonder dat ze een passende woonoplossing hadden. Ongeveer driekwart van de personen die in een instelling verbleven (74 personen, 73%), verbleef daar langer wegens gebrek aan een woonoplossing. Ruim een kwart van de personen (28 personen, 27%) moest de instelling binnen één maand verlaten zonder woonoplossing (zie ook Tabel 5a).

Tabel 5a. Aantal volwassenen dat een instelling verliet of er langer verbleef door gebrek aan een woonoplossing op 11 april 2024

	Aantal volwassenen	%
Verblijft langer in instelling wegens gebrek aan woonoplossing	74	73%
Verlaat instelling binnen de maand zonder woonoplossing	28	27%
Totaal	102	100%

Tabel 5b geeft de verdeling van deze groep over de verschillende typen instellingen in de regio weer. De grootste groep mensen verbleef in een *asielzoekerscentrum* (42 personen, 41%). Daarna verbleven de meeste mensen in een *voorziening voor beschermd wonen* (25 personen, 25%) en in *detentie* (18 personen, 18%). De personen die op de teldag verbleven in detentie zijn meegeteld wanneer zij binnen een maand na de teldag de instelling moesten verlaten zonder dat zij zicht hadden op een passende woonoplossing. Andere getelde personen verbleven in een *GGZ-instelling* (6 personen, 6%), een *instelling voor verslavingszorg* (4 personen, 4%), een *jeugdzorgvoorziening* (2 personen, 2%), een *forensisch psychiatrische instelling* (2 personen, 2%) en in een *algemeen ziekenhuis* (1 persoon, 1%). 2 personen (2%) verbleven in een *ander type instelling*.

Tabel 5b. Aantal volwassenen in een instelling op 11 april 2024

	Aantal volwassenen	%
Asielzoekerscentrum ⁴	42	41%
Beschermd wonen	25	25%
Detentie	18	18%
GGZ-instelling	6	6%
Instelling voor verslavingszorg	4	4%
Jeugdzorgvoorziening	2	2%
Forensisch psychiatrische instelling	2	2%
Algemeen ziekenhuis	1	1%
Anders	2	2%
Totaal	102	100%*

*Door afronding tellen de percentages op tot 101% in plaats van 100%

3.1.5 IN EEN NIET-CONVENTIONELE WOONRUIMTE

In totaal verbleven 201 van de getelde volwassenen (17%) in een *niet-conventionele woonruimte*. Zoals te zien is in Tabel 6, verbleven de meeste personen in een *anti-kraakwoning* vanwege een gebrek aan passende huisvesting (65 personen, 32%). Daarnaast verbleef 12% van de personen (25 mensen) in een

(sta)caravan, 11% (22 personen) in een *vakantiewoning zonder rechtsgeldig huurcontract*, 8% (16 personen) in een *kraakpand*, en 8% (16 personen) in een *hotel/B&B*. Verder verbleef 5% van de personen (11 mensen) in een *auto*, 3% (7 personen) in een *garage/schuur*, 3% (6 mensen) in een *bedrijfspan*, 3% (6 personen) in een *camper*, 1% (3 personen) op een *boot*, en 1% (2 personen) in een *woning zonder basisvoorzieningen als een badkamer of keuken*. 5% van de getelde personen (10 mensen) verbleef in een *ander type* niet conventionele woonruimte en van 6% van de getelde personen (12 personen) is het type niet-conventionele woonruimte *onbekend*, maar is wel vastgesteld dat zij in een niet-conventionele woonruimte verbleven.

Tabel 6. Aantal volwassenen in een niet-conventionele woonruimte op 11 april 2024

	Aantal volwassenen	%
Antikraakpand	65	32%
(Sta)caravan	25	12%
Vakantiewoning zonder rechtsgeldig huurcontract	22	11%
Kraakpand	16	8%
Hotel / B&B	16	8%
Auto	11	5%
Garage / schuur	7	3%
Bedrijfspan	6	3%
Camper	6	3%
Boot	3	1%
Woning zonder basisvoorzieningen zoals badkamer of keuken	2	1%
Anders	10	5%
Onbekend	12	6%
Totaal	201	100%*

*Door afronding tellen de percentages op tot 98% in plaats van 100%

3.1.6 BIJ FAMILIE, VRIENDEN OF DERDEN

Van de getelde dak- en thuisloze mensen verbleven 353 personen (31%) bij *familie, vrienden of derden* wegens gebrek aan een passende woonoplossing. Zoals te zien is in Tabel 7, stond 63% van de personen (223 mensen) niet *ingeschreven op het verblijfadres*. 20% van de personen (72 mensen) stond *wel ingeschreven op het verblijfadres*, maar verbleef vanwege grote woononzekerheid en/of slechte woonkwaliteit in een dermate preciaire situatie dat we spreken van thuisloosheid. Van 16% van de personen (58 personen) is *onbekend* of ze waren ingeschreven.

Tabel 7. Aantal personen dat staat ingeschreven op verblijfadres bij familie, vrienden of derden

	Aantal volwassenen	%
Niet ingeschreven op verblijfadres	223	63%
Ingeschreven op verblijfadres	72	20%
Onbekend	58	16%
Totaal	353	100%*

*Door afronding tellen de percentages op tot 99% in plaats van 100%

⁴ Personen die langer verblijven in een AZC vanwege gebrek aan woonoplossing zijn meegeteld in dit onderzoek wanneer zij op de teldag waren aangemerkt als statushouder en langer dan 6 maanden (de wettelijke termijn die gemeenten hebben om woonruimte te realiseren voor statushouders) wachtten op woonruimte.

3.1.7 DREIGENDE HUISUITZETTING

Op 11 april hadden 55 mensen (5%) te maken met een *dreigende huisuitzetting*: zij moesten in de maand na de teldag hun woning verlaten zonder dat zij zicht hadden op een passende woonoplossing. Tabel 8a geeft de redenen voor dreigende huisuitzetting weer. Er konden meerdere redenen per persoon worden aangegeven. De percentages in de tabel tellen daarom niet op tot 100.

De meeste personen dreigden uit hun woning te worden gezet vanwege een *huurachterstand* (18 personen, 33%). Bij 15 personen (27%) ging het om een dreigende uithuiszetting vanwege een *huurcontract dat binnen een maand na de teldag verliep*, bij 11 personen (20%) vanwege *overlast* en bij 3 personen (5%) vanwege *drugsvondst*. Bij 2 personen (4%) was er sprake van een *gedwongen verkoop van de koopwoning*, bij 2 personen (4%) een *verlopen huurcontract* en bij 1 persoon (2%) een *ongeschiktheidsverklaring*. Voor 9 personen (16%) was er sprake van een *andere reden voor dreigende huisuitzetting* en voor 3 personen (5%) was de reden tot huisuitzetting *onbekend*.

Tabel 8a. Redenen voor de dreigende huisuitzetting op 11 april 2024 (n=55)

	Aantal volwassenen	%
Huurachterstand	18	33%
Huurcontract verloopt binnen de maand na de teldag	15	27%
Overlast	11	20%
Drugsvondst	3	5%
Gedwongen verkoop van koopwoning	2	4%
Huurcontract is verlopen	2	4%
Ongeschiktheidsverklaring	1	2%
Anders	9	16%
Onbekend	3	5%

Bij 58% van de personen met een dreigende huisuitzetting (32 personen) betreft het een dreigende huisuitzetting uit een *huurwoning van een woningcorporatie*, bij 27% (15 personen) een uitzetting uit een *huurwoning van een particuliere verhuurder* en bij 7% (4 personen) een uitzetting uit een *koopwoning*. In 7% van de gevallen (4%) is het type woning *onbekend* (zie Tabel 8b).

Tabel 8b. Type woning bij huisuitzetting

	Aantal volwassenen	%
Huurwoning van woningcorporatie	32	58%
Huurwoning van particuliere verhuurder	15	27%
Koopwoning	4	7%
Onbekend	4	7%
Totaal	55	100%*

*Door afronding tellen de percentages op tot 99% in plaats van 100%

3.1.8 VERBLIJFSSITUATIE 28 MAART – 11 APRIL 2024

Naast de verblijfssituatie van 10 op 11 april 2024 werd ook de verblijfssituatie tijdens de twee weken voorafgaand aan de teldag (28 maart tot 11 april) in kaart gebracht. Tabel 9 geeft weer waar de getelde volwassen dak- en thuisloze personen in de nacht van 10 op 11 april 2024 en in periode van 28 maart – 11 april 2024 verbleven. Aangezien de verblijfssituatie van dak- en thuisloze mensen in de twee weken voor de

teldag kon wisselen, konden per getelde persoon meerdere categorieën worden aangekruist, percentages tellen daardoor niet op tot 100%.

In de twee weken voorafgaand aan de telling verbleven de getelde personen evenals op de teldag het vaakst bij *familie, vrienden of derden* (420 personen, 37%), in een *tijdelijke opvang voor dakloze mensen* (270 personen, 23%) en in *niet-conventionele woonruimten* (229 personen, 20%).

Tabel 9. Verblijfssituatie van volwassen dak- en thuisloze mensen op 10-11 april en tussen 28 maart –11 april 2024 (n=1.150)

	Aantal volwassenen 10-11 april	%	Aantal volwassenen 28 maart-11 april	%
1 In de openbare ruimte	82	7%	121	11%
2 In noodopvang voor dakloze mensen	33	3%	81	7%
3 In tijdelijke opvang voor dakloze mensen	279	24%	270	23%
4 In een instelling	102	9%	128	11%
5 In niet-conventionele woonruimte	201	17%	229	20%
6 Bij familie, vrienden of derden	353	31%	420	37%
+ Dreigende huisuitzetting	55	5%	67	6%
Verblijfssituatie onbekend, dak- of thuisloosheid bevestigd	45	4%	10	1%

Wanneer het aantal getelde mensen per verblijfssituatie in de nacht van 10 op 11 april wordt vergeleken met de verblijfssituatie van de twee weken ervoor (28 maart-11 april), valt op dat er verschillen zijn tussen deze aantallen. In veel verblijfssituaties is het aantal dak- en thuisloze mensen hoger in de twee weken ervoor dan in de nacht van 10 op 11 april. Enkel het aantal personen dat in de twee weken voor de teldag op enig moment in de tijdelijke opvang verbleef, is lager dan op de teldag. Dit duidt erop dat een deel van de getelde mensen in de twee weken voor de teldag in (een) andere verblijfssituatie(s) verbleef dan op de teldag. Dit is kenmerkend voor de dynamiek van dak- en thuisloosheid. Met name het aantal personen dat in de twee weken voor de teldag verbleef in de openbare ruimte, noodopvang voor dakloze mensen en bij familie, vrienden of derden is hoger dan op de teldag.

3.1.9 AANTAL DAK- EN THUISLOZE VOLWASSENEN EN KINDEREN PER GEMEENTE

Tabel 10a geeft het aantal dak- en thuisloze personen weer per gemeente. In elk van deze gemeenten dak- en thuisloze volwassenen geteld. De meeste volwassen dak- en thuisloze mensen verbleven in de nacht van 10-11 april 2024 in centrumgemeente *Tilburg* (702 personen, 61%), gevolgd door *Loon op Zand* (80 personen, 7%), *Oisterwijk* (65 personen, 6%), *Waalwijk* (48 personen, 4%), *Goirle* (36 personen, 3%), *Heusden* (34 personen, 3%), *Hilvarenbeek* (22 personen, 2%), *Gilze en Rijen* (19 personen, 2%), *Dongen* (17 personen, 1%), *Baarle-Nassau* (9 personen, 1%) en *Alphen-Chaam* (6 personen, 1%). Een groep van 54 mensen (5%) met een link met regio Hart van Brabant verbleef in een *gemeente buiten de regio*. Van de overige 58 personen (5%) is *onbekend* in welke gemeente deze personen verbleven, maar is wel vastgesteld dat ze in de regio verbleven of een link met de regio hadden.

Tevens zijn in elk van de gemeenten dak- en thuisloze kinderen geteld (zie ook Tabel 10a). Het aantal kinderen dat in de nacht van 10-11 april 2024 (met hun ouder(s)) in een situatie van dak- of thuisloosheid verkeerde, was het hoogst in gemeente *Tilburg* (134 kinderen, 40%), gevolgd door *Oisterwijk* (42 kinderen, 13%), *Goirle* (37 kinderen, 11%), *Waalwijk* (23 kinderen, 7%), *Loon op Zand* (20 kinderen, 6%), *Heusden* (14 kinderen, 4%), *Gilze en Rijen* (12 kinderen, 4%), *Hilvarenbeek* (10 kinderen, 3%), *Dongen* (5 kinderen, 1%), *Baarle-Nassau* (1 kind, <1%) en *Alphen-Chaam* (1 kind, <1%). 19 kinderen (6%) met een link met de regio verbleven in een *gemeente buiten regio Hart van Brabant*. Voor de overige 16 kinderen (5%) werd niet gespecificeerd in welke gemeente zij (met hun ouder(s)) verbleven.

Tabel 10a. Aantal dak- en thuisloze volwassenen en kinderen per gemeente op 11 april 2024

Gemeente	Aantal volwassenen	%	Aantal kinderen	%
Alphen-Chaam	6	1%	1	<1%
Baarle-Nassau	9	1%	1	<1%
Dongen	17	1%	5	1%
Gilze en Rijen	19	2%	12	4%
Goirle	36	3%	37	11%
Heusden	34	3%	14	4%
Hilvarenbeek	22	2%	10	3%
Loon op Zand	80	7%	20	6%
Oisterwijk	65	6%	42	13%
Tilburg	702	61%	134	40%
Waalwijk	48	4%	23	7%
Andere gemeente buiten de regio	54	5%	19	6%
Gemeente in regio onbekend	58	5%	16	5%
Totaal	1.150	100%*	334	100%

*Door afronding tellen de percentages op tot 101% in plaats van 100%

Tabel 10b geeft per gemeente de verblijfssituatie van de getelde volwassenen weer en toont het percentage dak- en thuisloze personen ten opzichte van het totaal aantal inwoners in de gemeente. Het aandeel dak- en thuisloze personen was het hoogst in gemeente *Loon op Zand* (0,42%), gevolgd door *Tilburg* (0,37%), *Oisterwijk* (0,33%), *Goirle* (0,30%), *Hilvarenbeek* (0,20%), *Baarle-Nassau* (0,14%), *Waalwijk* (0,14%), *Gilze en Rijen* (0,12%), *Heusden* (0,11%), *Dongen* (0,08%) en *Alphen-Chaam* (0,07%).

De tabel laat zien dat in elk van de gemeenten mensen verbleven in niet-conventionele woonruimten, en op Baarle-Nassau na zijn er in elk van de gemeenten personen geteld die verbleven bij familie, vrienden of derden. Daarnaast komt er uit de tabel een aantal regionale nuances naar voren. Zo verbleven er in Tilburg en Goirle relatief veel mensen in de tijdelijke opvang voor dakloze mensen in verband met de aanwezigheid van opvangvoorzieningen voor volwassenen en kinderen in deze gemeenten. Tenslotte gaven de betrokken professionals tijdens het feedback moment aan dat er onvoldoende mensen op campings en vakantieparken in beeld zijn gebracht. Hoewel hier wel op in is gezet, zorgt dit in de regio gemeenten, met name de ABG-gemeenten (Alphen-Chaam, Baarle Nassau en Gilze en Rijen), voor een onderrepresentatie van het aantal dak- en thuisloze mensen in de regio.

Tabel 10b. Verblijfssituatie van dak- en thuisloze personen per gemeente op 11 april 2024

	1. In de openbare ruimte	2. In de noodopvang voor dakloze mensen	3. In de tijdelijke opvang voor dakloze mensen	4. In een instelling	5. In niet-conventionele woonruimte (garage, boot..)	6. Bij familie/vrienden/derden	+ Dreigende huisuitzetting	Verblijfssituatie op teldag onbekend, dak- of thuisloosheid bevestigd	Totaal (+kinderen)	% van aantal inwoners in de gemeente
Gemeente Alphen-Chaam	-	-	-	-	5	1	-	-	6(+1)	0,07%
Gemeente Baarle-Nassau	-	-	4	1	3	-	-	1	9(+1)	0,14%
Gemeente Dongen	1	-	-	2	1	12	1	-	17(+5)	0,08%
Gemeente Gilze en Rijen	-	-	4	1	5	8	1	-	19(+12)	0,12%
Gemeente Goirle	-	-	21	1	4	10	-	-	36(+37)	0,30%
Gemeente Heusden	3	-	-	-	7	18	3	3	34(+14)	0,11%
Gemeente Hilvarenbeek	-	-	-	1	10	8	2	1	22(+10)	0,20%
Gemeente Loon op Zand	1	-	-	-	56	21	1	1	80(+20)	0,42%
Gemeente Oisterwijk	1	-	2	33	16	10	3	-	65(+42)	0,33%
Gemeente Tilburg	71	33	247	43	68	199	27	14	702(+134)	0,37%
Gemeente Waalwijk	2	-	-	1	3	24	16	2	48(+23)	0,14%
Gemeente buiten regio	1	-	1	16	13	21	1	1	54(+19)	
Gemeente in regio onbekend	2	-	-	3	10	21	-	22	58(+16)	

3.2 DE PROFIELKENMERKEN VAN DE GETELDE DAK- EN THUISLOZE MENSEN

3.2.1 GENDER

Tabel 11a geeft de genderidentiteit van de getelde volwassen dak- en thuisloze mensen weer. Van deze personen was 65% (750 personen) bij de professional bekend als *man*, 33% (384 personen) als *vrouw*, en minder dan 1% (4 personen) als *non-binair*. Van minder dan 1% van de personen (2 personen) was bekend dat zij zich identificeerden met een *andere genderidentiteit*. Daarnaast is van 1% van de mensen (10 personen) de genderidentiteit *onbekend*.

Tabel 11a. Gender van de getelde volwassen dak- en thuisloze personen

	Aantal volwassenen	%
Man	750	65%
Vrouw	384	33%
Non-binair	4	<1%
Andere genderidentiteit	2	<1%
Onbekend	10	1%
Totaal	1.150	100%*

*Door afronding tellen de percentages op tot 99% in plaats van 100%

Tabel 11b geeft de verdeling van mannen en vrouwen binnen de verschillende verblijfssituaties weer. In elk van de verblijfssituaties verbleven zowel mannen als vrouwen. Mannen vormen in elk van de categorieën de grootste groep. Voor de groep getelde vrouwen geldt dat verblijf *bij familie, vrienden en derden, de tijdelijke opvang voor dakloze mensen, en niet-conventionele woonruimten* de belangrijkste verblijfssituaties vormen.

Tabel 11b. Verdeling van volwassen mannen en vrouwen per verblijfssituatie op 11 april 2024

Verblijfssituatie	Aantal volwassenen	%	Aantal mannen	%	Aantal vrouwen	%
1 In openbare ruimte	82	7%	74	90%	7	9%
2 In noodopvang voor dakloze mensen	33	3%	25	76%	8	24%
3 In tijdelijke opvang voor dakloze mensen	279	24%	172	62%	103	37%
4 In een instelling	102	9%	82	80%	20	20%
5 In niet-conventionele woonruimte	201	17%	119	59%	75	37%
6 Bij familie, vrienden of derden	353	31%	208	59%	144	41%
+ Dreigende huisuitzetting	55	5%	36	65%	16	29%
Verblijfssituatie op teldag onbekend, dak- of thuisloosheid bevestigd	45	4%	34	76%	11	24%
Totaal	1.150	100%	750		384	

* Het verschil tussen totaal aantal personen en uitsplitsing mannen en vrouwen bestaat uit getelde personen met een andere of onbekende genderidentiteit.

3.2.2 LEEFTIJD

Tabel 12 geeft de leeftijdsverdeling van de getelde volwassenen en kinderen weer. Opvallend is het hoge percentage kinderen (*0-17 jaar*) (334 kinderen, 23%) en jongeren (*18-27 jaar*) (299 jongeren, 20%). Samen vormen zij 43% van het totaal aantal getelde mensen. Ruim twee derde van de getelde personen (1.008 personen, 68%) was jonger dan 40 jaar. 5% van de getelde personen (76 mensen) was 60 jaar of ouder.

Tabel 12. Leeftijd van de getelde dak- en thuisloze volwassenen en kinderen

	Aantal personen	%
0-17 jaar	334	23%
18-27 jaar	299	20%
28-39 jaar	375	25%
40-49 jaar	248	17%
50-59 jaar	129	9%
60-69 jaar	57	4%
70-79 jaar	17	1%
80+ jaar	2	<1%
Onbekend	23	2%
Totaal	1.484	100%*

*Door afronding tellen de percentages op tot 101% in plaats van 100%

De groep jongeren (18-27 jaar), waarvan het merendeel alleenstaand was zonder kinderen (70%), verbleef het vaakst bij familie, vrienden of derden (121 jongeren, 40%). Daarnaast verbleef een kwart van de jongeren (25%) in een tijdelijke opvangvoorziening voor dakloze mensen (75 jongeren) en 13% (40 jongeren) in een niet-conventionele woonruimte.

3.2.3 NATIONALITEIT EN GEBORTELAND

Tabel 13 geeft de nationaliteit van de getelde dak- en thuisloze personen weer. Twee derde van de getelde dak- en thuisloze personen had de *Nederlandse nationaliteit* (756 personen, 66%). 13 personen (1%) hadden eveneens de Nederlandse nationaliteit maar waren *uitgeschreven uit het BRP en hadden daardoor een registratie RNI*. 12% van de getelde personen was *EU-burger* (143 personen) en 13% van de mensen (148 personen) had de *nationaliteit van een land buiten de EU*. Daarnaast was minder dan 1% van de personen (5 personen) *staatloos* en is van 7% van de personen (85 personen) de nationaliteit *onbekend*.

In totaal zijn er 41 verschillende niet-Nederlandse nationaliteiten geteld. De meest voorkomende niet-Nederlandse nationaliteiten zijn Pools (100 personen, 34%), Syrisch (45 personen, 15%) Eritrees (28 personen, 10%) en Roemeens (14 personen, 5%).

Meer dan de helft van de getelde personen werd *geboren in Nederland* (620 personen, 54%). De vijf meest voorkomende geboortelanden van de getelde personen die buiten Nederland zijn geboren, zijn: Polen, Syrië, Eritrea, Somalië en Suriname.

Tabel 13. Nationaliteit van de getelde volwassen dak- en thuisloze personen

	Aantal volwassenen	%
Nederlandse nationaliteit	756	66%
Nederlandse nationaliteit, maar uitgeschreven uit het BRP, daarom registratie RNI	13	1%
EU-burger	143	12%
Nationaliteit van land van buiten de EU	148	13%
Staatloos	5	<1%
Onbekend	85	7%
Totaal	1.150	100%*

*Door afronding tellen de percentages op tot 99% in plaats van 100%

Van de 148 personen met de nationaliteit van een land buiten de EU, had 68% (100 personen) een *tijdelijk verblijfsrecht*. 18% van de personen (27 personen) had een *permanent verblijfsrecht*, 4% van de mensen (6 personen) verbleven *onwettig* in Nederland en voor 3% van de personen (5 personen) was de verblijfsstatus nog *in procedure*. Voor 7% van de personen (10 mensen) is de verblijfsstatus *onbekend* (zie Tabel 14).

Tabel 14. Verblijfsstatus van de getelde volwassenen met de nationaliteit van een land buiten de EU

	Aantal volwassenen	%
Tijdelijk verblijfsrecht	100	68%
Permanent verblijfsrecht	27	18%
Onwettig verblijf	6	4%
In procedure	5	3%
Onbekend	10	7%
Totaal	148	100%

3.2.4 SAMENSTELLING HUISHOUDEN

Onder *huishouden* worden de personen verstaan met wie de dak- of thuisloze persoon samenleeft in een situatie van dak- of thuisloosheid. Het gaat daarbij om private huishoudens. Institutionele huishoudens zoals het samenwonen in een instelling vallen hier niet onder, net als vormen van huishoudens waarbij meerdere personen leven in een woning met gedeelde faciliteiten. Bij de samenstelling van het huishouden gaan we uit van de feitelijke situatie en niet van de eventuele registratie van de relatie tussen personen. Zo worden ongehuwde partners aangeduid als ‘partners’ en een koppel dat uit elkaar is maar nog wettelijk getrouwd is als ‘zonder partner’.

In Tabel 15 wordt de samenstelling van het huishouden weergegeven. Met kinderen doelen we hier enkel op *direct betrokken kinderen*. Het grootste deel van de getelde dak- of thuisloze mensen in regio Hart van Brabant verbleef *alleenstaand zonder kinderen* in een situatie van dak- of thuisloosheid (797 personen, 69%). Een vijfde van deze personen had wel indirect betrokken kinderen (156 personen, 20%). Daarnaast verbleven 137 personen (12%) *alleenstaand met kind(eren)*. Deze groep bestaat voor het grootste deel uit vrouwen (76%). 9% van de volwassenen verbleef samen met een partner in een situatie van dak- of thuisloosheid, waarvan 58 personen (5% van het totaal) *samen met hun partner zonder kinderen* en 40 personen (3% van het totaal) *samen met hun partner en kind(eren)*. Verder verbleven er 12 personen (1%) met hun *ouder(s) zonder kinderen* in een situatie van dak- of thuisloosheid. 20 personen (2%) verbleven met een *ander familieverband* (bijvoorbeeld een oom of zus), waarvan 13 personen (1% van het totaal) *zonder kinderen* en 7 personen (1% van het totaal) *met kinderen*. Van 7% van de personen (86 personen) is de samenstelling van het huishouden *onbekend*.

Van de indirect betrokken kinderen was 73% van de kinderen (318 kinderen) betrokken bij een dak- of thuisloze vader en 25% (107 kinderen) bij een dak- of thuisloze moeder.

Tabel 15. Samenstelling huishouden van de volwassen getelde dak- en thuisloze personen

	Aantal volwassenen	%
Alleenstaand zonder kinderen	797	69%
Alleenstaand met kind(eren)	137	12%
Met partner zonder kinderen	58	5%
Met partner met kind(eren)	40	3%
Met ouder(s) zonder kinderen	12	1%
Met ouder(s) met kind(eren)	-	-
Ander familieverband zonder kinderen	13	1%

Tabel 15. Samenstelling huishouden van de volwassen getelde dak- en thuisloze personen - vervolg

	Aantal volwassenen	%
Ander familieverband met kind(eren)	7	1%
Onbekend	86	7%
Totaal	1.150	100%*

*Door afronding tellen de percentages op tot 99% in plaats van 100%

3.2.5 GEZONDHEID

Tabel 16 geeft aan of de getelde dak- en thuisloze mensen te maken hebben met gezondheidsproblemen. Een groot deel van de vragenlijsten is ingevuld zonder betrokkenheid van de desbetreffende dak- en thuisloze personen. Daarom zijn deze cijfers grotendeels gebaseerd op de professionele inschatting van de medewerkers van de tellende organisaties. Hen werd gevraagd of er sprake was van (een vermoeden van) diverse gezondheidsklachten. Bij een deel van de personen is wellicht bekend bij de professionals dat er sprake is van officiële diagnoses, bij een ander deel van de personen is dit niet het geval. Bij een groot deel van de personen is niet bekend of er sprake is van gezondheidsproblemen. Bovendien is niet duidelijk of deze gezondheidskenmerken als oorzaak of gevolg kunnen worden gezien in relatie tot (dreigende) dak- en thuisloosheid. Voorzichtigheid is daarom geboden bij het interpreteren van deze cijfers. In de vragenlijst konden er meerdere gezondheidsproblemen worden opgegeven per persoon. De percentages in de tabel tellen daarom niet op tot 100.

Bij 45% van de getelde dak- en thuisloze personen (514 personen) was er vermoedelijk sprake van *psychische of psychiatrische problematiek* en bij 31% (360 personen) was er vermoedelijk sprake van een *verslaving*. *Langdurige lichamelijke problemen* (157 personen) en een *verstandelijke beperking* (156 personen) kwamen vermoedelijk voor bij 14% van de mensen. 6% (72 personen) had vermoedelijk een *fysieke beperking*. Bij een vijfde van de mensen was de inschatting dat er *geen gezondheidsproblemen* waren (228 personen, 20%). Voor 19% van de getelde personen (214 personen) is de informatie over gezondheidskenmerken *onbekend*.

Tabel 16. Vermoedelijke gezondheidsproblemen van de getelde volwassen dak- en thuisloze personen (n=1.150)

	Aantal volwassenen	%
Vermoeden van psychische/psychiatrische problemen	514	45%
Vermoeden van verslaving	360	31%
Langdurig lichamelijke problemen	157	14%
Vermoeden van verstandelijke beperking	156	14%
Fysieke beperking	72	6%
Geen (bekende) gezondheidsproblemen	228	20%
Onbekend	214	19%

Van de in totaal 1.150 getelde volwassenen, was er bij 23% (263 personen) vermoedelijk sprake van zowel *psychische/psychiatrische problematiek* als van *verslavingsproblematiek*. Bij 10% van de personen (113 personen) was er sprake van zowel *vermoedelijke psychische/psychiatrische problemen* als van een *vermoedelijke verstandelijke beperking*. 7% van de personen (79 personen) had zowel een *vermoedelijke verstandelijke beperking* als *vermoedelijke verslavingsproblematiek*. Bij 6% van de personen (71 personen) was er vermoedelijk sprake van zowel een *verstandelijke beperking*, *psychische/psychiatrische problematiek* als *verslavingsproblematiek*.

3.2.6 VERLEDEN IN EEN INSTELLING

Tabel 17 geeft het instellingsverleden weer van de getelde dak- en thuisloze personen. Van de getelde dak- en thuisloze personen verbleven 244 mensen (21%) op enig moment in hun leven in *detentie*, 171 personen (15%) verbleven ooit in een *psychiatrische voorziening* en 117 personen (10%) verbleven ooit in een *jeugdzorgvoorziening*. 31% van de mensen (361 personen) *verbleef nooit in een van de opgesomde instellingen*. Bij 24% van de personen (280 personen) is *onbekend* of zij op enig moment in hun leven in een instelling verbleven. De genoemde percentages zijn daarmee naar waarschijnlijkheid lager dan het werkelijke percentage personen dat op enig moment in een instelling verbleef.

Tabel 17. Ervaring met verblijf in een instelling van getelde volwassen dak- en thuisloze personen (n=1.150).

	Aantal volwassenen	%
Detentie		
Ja	244	21%
Nee	565	49%
Onbekend	341	30%
Totaal	1.150	100%
Psychiatrische voorziening		
Ja	171	15%
Nee	574	50%
Onbekend	405	35%
Totaal	1.150	100%
Jeugdzorgvoorziening		
Ja	117	10%
Nee	574	50%
Onbekend	459	40%
Totaal	1.150	100%
Geen ervaringen in een instelling	361	31%
Instellingsverleden geheel onbekend	280	24%

3.2.7 INKOMSTENBRONNEN

Tabel 18 geeft de verschillende *inkomstenbronnen* van de getelde dak- en thuisloze personen weer. In de vragenlijst konden er meerdere inkomstenbronnen per persoon worden ingevuld. Daarom tellen de genoemde percentages niet op tot 100.

Voor de 1.150 getelde personen zijn een *bijstandsuitkering (participatiewetuitkering)* (317 personen, 28%) en *inkomen uit vast of tijdelijk werk* (261 personen, 23%) de meest genoemde inkomstenbronnen. Een andere veel voorkomende inkomstensbron is *inkomen uit een ziekte- of arbeidsongeschiktheidsverzekering* (134 personen, 12%). In totaal ontvingen 497 personen (43%) een inkomen uit een uitkering. Daarnaast hadden 43 personen (4%) een inkomen uit *illegale activiteiten* en 31 personen (3%) een *informeel inkomen*, zoals bijvoorbeeld 'zwart' schoonmaakwerk of muziek maken op straat. 14% van de getelde dak- en thuisloze mensen (162 personen) had op het moment van de telling *geen inkomen*. Voor 10 personen (1%) werd een *andere inkomstenbron* aangeven, zoals financiële ondersteuning van familieleden, een kerk of een erfenis. Van 13% van de personen (149 personen) is de inkomstenbron *onbekend*.

Tabel 18. Inkomstenbronnen van de getelde volwassen dak- en thuisloze personen (n=1.150)

	Aantal volwassenen	%
Bijstandsuitkering (participatiewetuitkering) ⁵	317	28%
Vast of tijdelijk werk (inclusief ZZP'ers)	261	23%
Ziekte- of arbeidsongeschiktheidsuitkering	134	12%
Leefgeld van een instelling	54	5%
Illegale activiteiten	43	4%
Studiefinanciering	40	3%
Informeel inkomen	31	3%
Werkloosheidsuitkering	24	2%
Pensioen/AOW-uitkering	22	2%
Geen inkomen	162	14%
Anders	10	1%
Onbekend	149	13%

3.2.8 ACTIEVE BEGELEIDING

Tabel 19 laat zien of de getelde dak- of thuisloze mensen actieve begeleiding kregen op het moment van de telling. Actieve begeleiding is gedefinieerd als 'minimaal één begeleidingscontact in de afgelopen maand'. 57% van de getelde dak- of thuisloze personen (650 mensen) werd *actief begeleid* door één of meerdere organisaties. Veel genoemde begeleidende organisaties zijn: SMO Traverse, Siem, een dorps team of wijkteam, Barka, IMW en Refugee Team. 28% van de getelde personen (325 mensen) ontving *geen actieve begeleiding*. Daarnaast is van 15% van de personen (175 mensen) *onbekend* of zij actief werden begeleid door een instantie of organisatie.

Tabel 19. Ontvangen van actieve begeleiding in maand voorafgaand aan de teldag

	Aantal volwassenen	%
Ja	650	57%
Nee	325	28%
Onbekend	175	15%
Totaal	1.150	100%

3.2.9 BRIEFADRES

Tabel 20 geeft weer hoeveel van de getelde dak- en thuisloze personen een briefadres⁶ hadden. 38% van de getelde mensen (434 personen) beschikte over *een briefadres*. Een briefadres (ook wel een postadres genoemd) is een adres waar de overheid iemand zonder woonadres kan bereiken (Rijksoverheid, z.d.). De meeste mensen hadden een briefadres bij een van de deelnemende gemeenten, bij familie of vrienden of bij SMO Traverse. Ruim de helft van de mensen had *geen briefadres* (597 mensen personen, 52%) en voor 10% van de getelde mensen (119 personen) is deze informatie *onbekend* (119 personen).

⁵ Binnen deze categorie valt tevens de daklozenuitkering. De daklozenuitkering valt onder de Participatiewet, die sinds 1 januari 2015 van kracht is ([Participatiewet | Rijksoverheid.nl](#)).

⁶ Er is enkel gevraagd of mensen beschikken over een briefadres en niet of mensen beschikken over een woonadres. Het kan zijn dat mensen die geen briefadres hebben wel een woonadres hebben waar zij zich kunnen inschrijven (dit is bijvoorbeeld het geval bij mensen met dreigende huisuitzetting).

Tabel 20. Aantal getelde volwassen dak- en thuisloze personen met een briefadres

	Aantal volwassenen	%
Ja	392	34%
Ja, maar onbekend waar	42	4%
Nee	597	52%
Onbekend	119	10%
Totaal	1.150	100%

3.2.10 AANLEIDING(EN) VOOR DAK- EN THUISLOOSHEID

Tabel 21 geeft een overzicht van de aanleidingen voor het verlies van woonzekerheid bij de getelde dak- en thuisloze mensen. Vaak is er sprake van een samenspel van factoren. In de vragenlijst konden meerdere aanleidingen per persoon worden aangegeven. De percentages tellen om deze reden niet op tot 100.

Verschil tussen aanleiding verlies woonzekerheid en oorzaken van dak- en thuisloosheid

In de vragenlijst werd gevraagd naar factoren die bijdroegen aan het verlies van woonzekerheid bij de mensen die de professionals hebben geteld (aanleidingen verlies woonzekerheid). Belangrijk om te benadrukken is dat het hierbij niet gaat om *oorzaken* van dak- en thuisloosheid. Vanuit bestaande kennis over oorzaken van dak- en thuisloosheid weten we dat zowel structurele als individuele factoren een rol spelen bij dak- en thuisloosheid. De belangrijkste structurele factoren zijn het gebrek aan betaalbare en passende huisvesting, onvoldoende inkomen (uit werk of uitkering), en onvoldoende toegankelijke en passende zorg en ondersteuning (Raad Volksgezondheid en Samenleving, 2020; Ministerie van BZK, Ministerie van SZW & Ministerie van VWS, 2020). Voor het oplossen van dak- en thuisloosheid is het belangrijk om te kijken naar zowel structurele als naar individuele factoren. De aanleidingen voor het verlies van woonzekerheid die uit dit onderzoek naar voren komen, vormen een belangrijke basis voor gesprekken met professionals over maatregelen ten behoeve van preventie.

De meest voorkomende aanleidingen voor het verlies van woonzekerheid zijn een *relatiebreuk* (209 personen, 18%), *conflict met familie/huisgenoten* (184 personen, 16%), *psychische problematiek* (130 personen, 11%), *financiële problemen* (124 personen, 11%), *werkloosheid* (117 personen, 10%) en *verslaving* (113 personen, 10%).

Voor 66 personen (6%) wordt een (bijkomende) *andere aanleiding genoemd*, zoals bijvoorbeeld het gedwongen verlaten van woning vanwege zwangerschap en het verlaten van een instelling op eigen initiatief. Voor 134 personen (11%) is de aanleiding voor het verlies van woonzekerheid *onbekend* (20%).

Tabel 21. Aanleiding verlies woonzekerheid van de volwassen getelde dak- en thuisloze personen (n=1.150)

Aanleiding	Aantal volwassenen	%
Huisuitzetting		
vanwege huurschuld	101	9%
vanwege overlast	95	8%
vanwege woonfraude	29	3%
vanwege drugshandel	26	2%
vanwege beëindiging van een omklapcontract	5	<1%

Tabel 21. Aanleiding verlies woonzekerheid van de volwassen getelde dak- en thuisloze personen (n=1.150) - vervolg

Aanleiding	Aantal volwassenen	%
Gedwongen verlaten van woning		
vanwege einde van de huurovereenkomst	59	5%
vanwege verkoop van de woning	30	3%
vanwege ongeschikte/onbewoonbare woning	11	1%
vanwege renovatie	8	1%
Relationele problemen/gebeurtenissen		
Relatiebreuk	209	18%
Conflict met familie/ huisgenoten	184	16%
(Huiselijk) geweld	99	9%
Onveilige thuissituatie anders dan huiselijk geweld (bv. verwaarlozing, financiële uitbuiting, drugsmisbruik of verslaving)	61	5%
Overlijden van huisgenoot	10	1%
Geaardheid of genderidentiteit	4	<1%
Overig		
Psychische problematiek	130	11%
Financiële problemen	124	11%
Werkloosheid	117	10%
Verslaving	113	10%
Ontslag uit een instelling	88	8%
Immigratie	82	7%
Persoon is arbeidsmigrant en is met verlies van werk ook woning kwijtgeraakt	77	7%
Gevlucht vanwege een oorlog	51	4%
Uitzetting uit instelling/voorziening vanwege incident of gedrag	50	4%
Remigratie	29	3%
Persoon is arbeidsmigrant en verblijft via werkgever	23	2%
Illegaliteit	10	1%
Calamiteiten zoals brand, overstroming, etc.	3	<1%
Anders	66	6%
Aanleiding onbekend	134	12%

3.2.11 DUUR VAN DAK- EN THUISLOOSHEID

Tabel 22 geeft weer hoe lang mensen dak- of thuisloos waren op de teldag. 41% van de getelde personen (468 mensen) was op de teldag korter dan een jaar dak- of thuisloos. Hiervan waren 186 personen (16% van het totaal) *minder dan vier maanden dak- of thuisloos* en 282 personen (25% van het totaal) *vier maanden tot een jaar dak- of thuisloos*. 447 personen (39%) waren langer dan een jaar dak- of thuisloos, waarvan 257 personen (22% van het totaal) *twee jaar of langer*. 55 personen (5%) hadden op de teldag *nog huisvesting* maar dreigden binnen een maand uit huis gezet te worden. Voor 180 personen (16%) is de duur van hun dak- of thuisloze situatie *onbekend*.

Tabel 22. Duur van dak- en thuisloosheid van de getelde volwassen dak- en thuisloze personen

	Aantal volwassenen	%
Minder dan vier maanden	186	16%
Vier maanden tot een jaar	282	25%
Een tot twee jaar	190	17%
Twee jaar of langer	257	22%
Er is nog huisvesting*	55	5%
Onbekend	180	16%
Totaal	1.150	100%**

* Enkel van toepassing voor personen die zijn geteld in een woning met dreigende huisuitzetting
** Door afronding tellen de percentages op tot 101% in plaats van 100%

Van de getelde volwassenen was 22% twee jaar of langer dak- of thuisloos. Het merendeel van deze groep was alleenstaand zonder kinderen (86%) en bijna driekwart van de groep was man (73%). De mensen binnen deze groep verbleven het vaakst in een tijdelijke opvang voor dakloze mensen (38%), bij familie, vrienden of derden (27%) en in niet-conventionele woonruimten (14%). Het grootste deel van de mensen die twee jaar of langer dak- of thuisloos waren, was tussen de 28 en 39 jaar (31%), tussen de 40 en 49 jaar (24%) of tussen de 18 en 27 jaar (18%). Daarnaast had de meerderheid van de mensen die langdurig dak- of thuisloos waren de Nederlandse nationaliteit (76%), was 11% EU-burger en had 7% van de personen de nationaliteit van een land buiten de EU.

3.3 OPVANG VAN OEKRAÏENSE VLUCHTELINGEN

Een groep buiten de scope van het telonderzoek valt, zijn mensen die opgevangen worden in de zogeheten 'Oekraïne opvang': de opvang voor mensen die gevlucht zijn uit Oekraïne in verband met de oorlog. Omdat dit een relatief grote groep is die ook een huisvestingsvraag heeft, geven we hier weer hoeveel mensen in de Oekraïne opvang verbleven.

In regio Hart van Brabant werden er in mei 2024 1.988 Oekraïense vluchtelingen opgevangen. Deze groep bestond uit zowel mensen met de Oekraïense nationaliteit als mensen die worden aangeduid als 'derdelanders'. Deze vluchtelingen verbleven op gemeentelijke opvang locaties. Van de mensen die op particuliere opvangplekken of op campings en vakantieparken verbleven, zijn geen actieve cijfers bekend.

4

**RESULTATEN
KWALITATIEF ONDERZOEK
NAAR ARBEIDSMIGRANTEN
EN VERBLIJF OP CAMPINGS
EN VAKANTIEPARKEN**

4 RESULTATEN KWALITATIEF ONDERZOEK NAAR ARBEIDSMIGRANTEN EN VERBLIJF OP CAMPINGS EN VAKANTIEPARKEN

In de zes regio's waar in 2024 een ETHOS-telling werd uitgevoerd is aanvullend onderzoek gedaan naar de situatie van dak- en thuisloze arbeidsmigranten en mensen die noodgedwongen verblijven op campings en vakantieparken. Het doel van dit onderzoek was om meer inzicht te krijgen in de aantallen, leefsituaties en profielkenmerken van deze groepen. In de periode van maart tot juni 2024 hielden onderzoekers van Hogeschool Utrecht in alle zes de regio's online focusgroepen met professionals die in contact staan met dak- en thuisloze arbeidsmigranten en mensen die noodgedwongen verblijven op campings en vakantieparken. In totaal namen er vanuit de zes regio's 39 personen deel aan de focusgroepen gericht op dak- en thuisloze arbeidsmigranten en 36 personen aan de focusgroepen gericht op campings- en vakantieparken. Deelnemers waren onder andere werkzaam bij gemeenten (beleidsmedewerkers en BOA's), provincies (aanpak vakantieparken), maatschappelijke opvangorganisaties, de GGD, wijkteams, vakantieparken, een branchevereniging van vakantieparken en Stichting Barka. In een van de regio's namen ook twee voormalig bewoners van campings en vakantieparken deel. Ter voorbereiding op de dataverzameling werd een beknopte literatuurverkenning uitgevoerd en werden online gesprekken gevoerd met enkele deskundigen. Hieronder staan de overkoepelende resultaten beschreven van het onderzoek in de zes regio's. Daarbij worden ook enkele regiospecifieke kenmerken uitgelicht voor regio Hart van Brabant. Het onderzoek geeft een globaal beeld van de situatie in de zes regio's en gaat niet in op de specifieke situatie in de verschillende regiogemeenten binnen deze regio's. De citaten in dit hoofdstuk zijn afkomstig van professionals uit alle zes de regio's, dus niet uitsluitend uit regio Hart van Brabant.

4.1 ARBEIDSMIGRANTEN IN EEN SITUATIE VAN DAK- OF THUISLOOSHEID

4.1.1 ZICHT OP HET AANTAL DAK- EN THUISLOZE ARBEIDSMIGRANTEN IN DE ZES REGIO'S

In alle zes de regio's werd op basis van het kwalitatieve onderzoek niet duidelijk wat de precieze omvang is van de groep dak- en thuisloze arbeidsmigranten. Geen van de zes regio's heeft hier goed zicht op of kan hier een reële inschatting van maken. Dit geldt ook voor regio Hart van Brabant. Gemeente Tilburg heeft een deel van de groep dak- en thuisloze arbeidsmigranten in beeld via de winteropvang en Stichting Barka. Professionals geven echter aan dat een grote groep dak- en thuisloze arbeidsmigranten buiten beeld blijft, net als in de andere vijf regio's. Dit komt onder andere doordat de kennis over de groep arbeidsmigranten en het gemeentelijk beleid met betrekking tot arbeidsmigranten versnipperd zijn over verschillende afdelingen en beleidsterreinen, zowel binnen de gemeenten als daarbuiten. Ook schrijven veel arbeidsmigranten zich niet in bij de gemeente.

'Formeel zijn ze niet eens in Nederland, terwijl ze er wel zijn. [...] Als ik een kind geboren zie worden en beide ouders niet in de BRP staan ingeschreven, dan wordt het kind niet ingeschreven. Dat kind valt volledig buiten beeld. Zo hebben we veel spookburgers, spookarbeiders, die overal buiten vallen.'

(medewerker aanpak vakantieparken bij een provincie)

Er zijn geen officiële cijfers, maar de betrokken professionals zien wel dat het aantal arbeidsmigranten in een leefsituatie van dak- of thuisloosheid de afgelopen jaren fors is toegenomen.

De mate waarin gemeenten in de zes regio's moeite doen om zicht te krijgen op arbeidsmigranten die zich in een kwetsbare situatie bevinden, loopt sterk uiteen. Sommige gemeenten hebben een actieve en outreachende aanpak. Zij doen bijvoorbeeld onderzoek bij bedrijven die ervan verdacht worden dat zij niet goed omgaan met hun werknemers. Andere gemeenten handelen voornamelijk reactief. Zij doen pas

onderzoek wanneer er meldingen binnenkomen over de zorgelijke leefsituaties van arbeidsmigranten bij de gemeente zelf of bij het meldpunt 'Meld Misdaad Anoniem'. Bij controles treffen ambtenaren in de zes regio's geregeld mensen aan die niet staan ingeschreven en dus illegaal wonen.

'Vijf locaties, ongeveer vijftig arbeidsmigranten aangetroffen en slechts één persoon was geregistreerd. Ze hadden geen huurovereenkomst. Ze hadden niks.'

(beleidsadviseur arbeidsmigranten gemeente)

Desondanks handhaven gemeenten in de zes regio's lang niet altijd, vanwege capaciteitsproblemen, het ontbreken van alternatieve huisvesting en angst voor extra zorgvragen en administratieve lasten. Volgens betrokken professionals wordt daarom veel gedoogd en weggekeken. Bij een deel van de gemeenten is er weinig politiek draagvlak om tot oplossingen te komen. Aan de andere kant zien betrokken professionals dat arbeidsmigranten soms zelf bang zijn om in beeld te komen bij gemeenten uit angst voor negatieve gevolgen. Het komt voor dat arbeidsmigranten in een leefsituatie van dak- of thuisloosheid bezoek krijgen van ambtenaren en de dag daarop hun woonruimte hebben verlaten.

'Zij willen niet in beeld zijn en proberen dit zo veel mogelijk te voorkomen. Hier worden verschillende redenen voor genoemd: ze zijn op de vlucht voor iets of willen absoluut niks te maken hebben met de overheid. Het vermoeden is dat de kinderen ook moeten werken, en dat zij uitgebuit worden.'

(beleidsadviseur arbeidsmigranten gemeente)

Professionals zien ook vaak dat werkgevers arbeidsmigranten verplaatsen op het moment dat de gemeente hen in beeld krijgt. Op deze manier worden zij bewust onder de radar gehouden.

In regio Hart van Brabant zijn begin 2024 een aantal informatiepunten van het Brabants Migratie Informatie Punt geopend waar internationale werknemers terecht kunnen met praktische vragen en problemen. Gemeenten in de regio hopen dat zij via deze weg meer zicht krijgen op arbeidsmigranten in een situatie van (dreigende) dak- of thuisloosheid.

4.1.2 PROFIELKENMERKEN VAN DAK- EN THUISLOZE ARBEIDSMIGRANTEN

Volgens betrokken professionals in de zes regio's zijn de meeste dak- en thuisloze arbeidsmigranten man; een aanzienlijk kleiner percentage is vrouw. De situatie van vrouwelijke arbeidsmigranten in leefsituaties van dak- en thuisloosheid is volgens de professionals extra kwetsbaar: zij krijgen regelmatig te maken met seksueel misbruik, geweld en uitbuiting.

'Een jonge vrouw koos voor het slapen in een auto, zij wilde niet terug naar Polen, zij wilde niet naar de winteropvang. Ze was gefixeerd op het idee dat ze een nieuwe baan zou vinden. Het verblijf in de auto was iets 'van haar', haar eigen spulletjes. Ze wilde dat niet loslaten. Ze werd misbruikt door mannen. Jonge vrouwen zijn vooral kwetsbaar omdat ze niet zo ervaren zijn. Mannen kunnen hen gemakkelijk manipuleren.'

(medewerker Stichting Barka)

De meeste arbeidsmigranten in de zes regio's verblijven zonder partner en kinderen in een leefsituatie van dak- of thuisloosheid, maar er zijn ook arbeidsmigranten die met partner en/of kinderen in een leefsituatie van dak- of thuisloosheid verblijven. De leeftijden van dak- en thuisloze arbeidsmigranten lopen uiteen. Meerdere regio's zien een sterke toename van het aantal jonge dak- en thuisloze arbeidsmigranten. In regio Hart van Brabant signaleren professionals dat de grootste groep arbeidsmigranten tussen de 21 en 35 jaar oud is. De groep dak- en thuisloze arbeidsmigranten in de zes regio's bestaat voornamelijk uit mensen uit Midden- en Oost-Europa, waarbij Polen, Bulgaren en Roemenen de grootste groepen vormen. Er zijn volgens de betrokken professionals niet veel dak- of thuisloze arbeidsmigranten die uit landen buiten Europa komen.

In alle zes de regio's verrichten de meeste dak- en thuisloze arbeidsmigranten die werken laag- of ongeschoold werk. Bij de arbeidsmigranten die in beeld komen bij organisaties spelen naast problemen met huisvesting ook problemen op andere gebieden, zoals financiën en lichamelijke en geestelijke gezondheid. Ook hun rechtsbescherming staat onder druk: de professionals vermoeden dat arbeidsmigranten vaak bewust worden geselecteerd op het niet machtig zijn van de Nederlandse of Engelse taal, zodat zij niet goed weten waar zij recht op hebben. Dit maakt het gemakkelijker om hen uit te buiten. Professionals zien ook dat een deel van de arbeidsmigranten slachtoffer is van mensenhandel.

4.1.3 LEEFSITUATIES VAN DAK- EN THUISLOZE ARBEIDSMIGRANTEN

De leefsituaties waarin dak- en thuisloze arbeidsmigranten zich bevinden, zijn volgens de professionals in de zes regio's divers. Een deel van de dakloze arbeidsmigranten verblijft in de openbare ruimte, zoals op straat, in de natuur, of in een parkeergarage. Een klein deel verblijft in een opvang voor dakloze mensen. In de winter verblijven zij vaak in de winternoodopvang, waar ze gratis kunnen verblijven als de koudweerregeling van kracht is. Professionals in de zes regio's zien dat sommige werkgevers deze noodopvang benutten als huisvesting gedurende de winterperiode. Zij zetten arbeidsmigranten daar soms met busjes af. Wanneer er geen koudweerregeling van kracht is, krijgen dakloze arbeidsmigranten in de zes regio's vaak geen toegang tot de opvang voor dakloze mensen. Zij worden vaak als 'niet rechthebbend' gezien, wat volgens de betrokken professionals lang niet altijd terecht is.

'Ik hoor vaak de vraag van de gemeente: zijn ze hier vijf jaar of langer? Dat is vaak de eerste vraag. Dat betekent niet dat ze geen rechten hebben. Ook als ze hier drie jaar zijn, kunnen ze al rechten hebben. We moeten bewijzen dat ze hier hebben gewerkt, belasting hebben betaald en een zorgverzekering hebben. Ik probeer alles om dit te bewijzen.'

(medewerker Stichting Barka)

Arbeidsmigranten in de zes regio's verblijven ook in andere leefsituaties van dak- en thuisloosheid, zoals bij vrienden, familie of derden en in niet-conventionele woonruimten vanwege gebrek aan passende huisvesting. Geschat wordt dat de grootste groep arbeidsmigranten in een niet-conventionele woonruimte verblijft. Soms is dat een auto of de werkplek van de arbeidsmigranten, maar het vaakst is dit volgens betrokken professionals een woonruimte die wordt aangeboden door de werkgever, vaak tegen zeer hoge kosten. Professionals uit de zes regio's geven aan dat de huisvesting van arbeidsmigranten door werkgevers een zeer lonend verdienmodel is. Geregeld worden arbeidsmigranten gehuisvest op campings en vakantieparken. Ook worden arbeidsmigranten door de werkgever ondergebracht in wooncomplexen, particulier verhuurde huizen en hotels die specifiek worden gebruikt voor de huisvesting van arbeidsmigranten.

Omdat wonen en werk doorgaans aan elkaar gekoppeld zijn, zijn arbeidsmigranten sterk afhankelijk van hun werkgever: het verlies van werk leidt tot verlies van huisvesting. Veel arbeidsmigranten hebben dus geen woonzekerheid. Zij zijn vaak gedwongen om genoeg te nemen met gebrekkige huisvesting: ze hebben geen alternatief en weten dat ze het risico lopen om hun baan en daarmee hun woonruimte te verliezen als ze hiertegen in protest komen. Betrokken professionals in de zes regio's zien dat werkgevers vaak bewust gebruikmaken van de kwetsbare positie van arbeidsmigranten. Zij rekenen hoge tarieven voor huisvesting van vaak zeer lage kwaliteit, wat hen veel geld oplevert. De door werkgevers verstrekte woonruimte is vaak in slechte staat en overbewoond. Niet zelden moeten arbeidsmigranten hun bed delen met anderen: de bedden worden vaak afwisselend gebruikt door mensen die overdag werken en mensen die 's nachts werken. Ook delen sommige werkgevers boetes uit aan arbeidsmigranten als de woonruimte niet goed genoeg is opgeruimd, bijvoorbeeld als hun bed niet is opgemaakt en hun schoenen niet tegen de muur staan.

'Wij zagen bij de illegale kamerverhuur dat er een afhankelijkheidsrelatie is. Je kan niet klagen tegen je huisbaas, want dat is ook je werkgever en dan verlies je misschien je baan. Het zijn slechte kamers, met slechte isolatie en waar schimmels zijn. Het is geen goede huisvesting. Enkele bedrijven doen het wel goed,

maar het merendeel werkt met arbeidsbureaus. Ook wordt soms de huur ineens verhoogd met 200 euro, zonder dat dit mag.'

(medewerker maatschappelijke opvang)

Arbeidsmigranten zijn vaak niet goed op de hoogte van hun rechten en plichten. Gemeenten in de zes regio's voeren vaak ook geen actief beleid om hen hierover te informeren en ook werkgevers doen dit (al dan niet bewust) vaak niet. Hierdoor krijgen arbeidsmigranten geen toegang tot belangrijke voorzieningen in Nederland, zoals uitkeringen, toeslagen en het kunnen inschrijven voor een woning. Onder andere Stichting Barka ondersteunt dak- en thuisloze arbeidsmigranten in Nederland hierbij. In regio Hart van Brabant vervult daarnaast het Brabants Migratie Informatiepunt hierin een rol.

'Het grootste probleem is huisvesting. Uitzendbureaus beloven goed werk en een goed salaris voor 40 uur per week, maar het is in de praktijk niet zo. [...] Ze belanden daardoor op straat. Ze hebben geen zorgverzekering en geen recht op opvang. Het is ook moeilijk om een briefadres te krijgen voor ze, want ze verblijven vaak nog te kort in Nederland. Het is een groot probleem op dit moment om iets te kunnen regelen voor deze mensen.'

(medewerker Stichting Barka)

De betrokken professionals in de zes regio's zien dat arbeidsmigranten die samen met hun kinderen in een situatie van dak- of thuisloosheid verblijven voornamelijk verblijven bij vrienden, familie of derden en in niet-conventionele woonruimten. Ook voor de kinderen heeft het gebrek aan toegang tot voorzieningen negatieve gevolgen.

'De kinderen hebben geen burgerservicenummer en daardoor lopen ze voorzieningen mis. Ze hebben geen adres, ze wonen in bij iemand die niet wil dat ze zich inschrijven. De gemeente wil geen briefadres verschaffen. De kinderen zijn heel beperkt, doordat ze niet mee kunnen doen met de rest. Doordat de huisvesting niet op een goede manier kan worden geregeld, lopen de kinderen heel veel mis.'

(beleidsadviseur informatiepunt arbeidsmigranten)

4.2 MENSEN DIE NOODGEDWONGEN VERBLIJVEN OP CAMPINGS EN VAKANTIEPARKEN

4.2.1 ZICHT OP HET AANTAL MENSEN OP CAMPINGS EN VAKANTIEPARKEN IN DE ZES REGIO'S

In regio Hart van Brabant zijn een groot aantal campings en vakantieparken. Uit de focusgroepen blijkt dat de regio – net als de andere vijf regio's uit ronde twee van de ETHOS-telling – geen goed zicht heeft op of een reële inschatting kan maken van het aantal mensen dat noodgedwongen verblijft op campings en vakantieparken. Net als bij dak- en thuisloze arbeidsmigranten komt dat doordat veel mensen zich niet kunnen of willen inschrijven bij de gemeente en doordat het beleid en de uitvoeringspraktijk op dit terrein versnipperd zijn over verschillende gemeentelijke afdelingen en beleidsterreinen. Zo werken de afdelingen handhaving en sociaal domein bijvoorbeeld vaak niet met elkaar samen rond dit thema, mede doordat gemeenten hier lang niet altijd prioriteit aan geven. Ook is de samenwerking met zorgorganisaties beperkt.

'Het is vooral belangrijk om met alle domeinen aan tafel te zitten, anders krijg je nooit het hele beeld. [...] Het bij elkaar brengen van al die verschillende domeinen vanuit de gemeente is al een uitdaging. Vanuit het zorgdomein is er inderdaad weinig zicht op, maar als je met veiligheid gaat praten hebben ze vaak wel een beetje een beeld, of de afdeling die verantwoordelijk is voor de BRP-inschrijvingen. Het bij elkaar brengen, daar win je het mee. Het is echt een integrale aanpak, problematieken op vakantieparken zijn echt heel divers, die kun je nooit vanuit één domein oppakken.'

(projectleider aanpak vakantieparken bij een provincie)

Betrokken professionals uit de zes regio's vinden dat gemeenten en vakantiepark- en campingeigenaren te weinig samenwerken bij het in beeld brengen van mensen die noodgedwongen op campings en

vakantieparken verblijven. Gemeenten geven aan dat eigenaren van campings en vakantieparken vaak terughoudend zijn in het verschaffen van informatie over deze mensen.

'Ze associëren een dakloze met problemen en zeggen: "Wij hebben hier geen problemen." Maar als je dan doorvraagt blijken er wel degelijk daklozen op de camping te zitten. Ze willen geen aandacht daarvoor.'

(medewerker gemeente)

Om meer zicht te krijgen op de groep mensen die noodgedwongen verblijft op campings en vakantieparken, zouden gemeenten volgens de betrokken professionals uit de zes regio's een meer actieve en outreachende aanpak moeten hanteren. De mate waarin dit gebeurt loopt sterk uiteen. Veel gemeenten uit de zes regio's geven aan dat zij hiervoor onvoldoende capaciteit hebben en ook het ontbreken van alternatieve huisvesting maakt dat zij dit soort situaties vaak gedogen. Ook is de aanpak erg afhankelijk van de bestuurlijke standpunten van de gemeente. Vaak grijpen zij alleen in na overlastmeldingen of wanneer duidelijk wordt dat er zorg nodig is. Een focus op handhaving en revitalisatie lost het probleem volgens de betrokken professionals echt niet op: dit leidt volgens hen voornamelijk tot een verplaatsing van het probleem.

'Mensen met verslaving zorgen soms voor overlast en de huisvesting waar ze in wonen is vaak heel beroerd, niet brandveilig. Daar zit een volgend probleem: mensen zitten er vaak omdat ze nergens anders meer terecht kunnen. Als wij gaan handhaven dan is er geen vervangende woonruimte en moeten deze mensen naar de maatschappelijke opvang, en dat is ook een dilemma.'

(medewerker gemeente)

Ook in regio Hart van Brabant verschilt de mate waarin een outreachende aanpak wordt gehanteerd per gemeente. Oisterwijk is een van de gemeenten waar een meer proactieve aanpak wordt gehanteerd. De gemeentelijke afdeling handhaving werkt er nauw samen met lokale wijk GGD'ers om achterliggende problematiek van bewoners goed in kaart te brengen en te zoeken naar alternatieve huisvesting en ondersteuning.

4.2.2 PROFIELKENMERKEN VAN MENSEN OP CAMPINGS EN VAKANTIEPARKEN

Volgens betrokken professionals in de zes regio's is de groep mensen die noodgedwongen op campings en vakantieparken verblijft heel divers. Het gaat om alleenstaande mannen, arbeidsmigranten, maar ook om alleenstaande ouders (vaker moeders dan vaders), volledige gezinnen (ook van arbeidsmigranten), jongeren, en starters op de woningmarkt.

Aanleidingen voor noodgedwongen verblijf op campings en vakantieparken

Er zijn verschillende omstandigheden die ertoe kunnen leiden dat mensen noodgedwongen op campings en vakantieparken terechtkomen. Volgens professionals uit de zes regio's raakte een deel van de mensen door persoonlijke omstandigheden hun huisvesting kwijt, bijvoorbeeld door schulden, een relatiebreuk, huiselijk geweld of de vondst van een wietplantage. Hieronder vallen ook dak- of thuisloze gezinnen die zich niet durven melden bij de maatschappelijke opvang uit angst dat jeugdzorg hun kinderen bij hen wegneemt. Deze mensen hebben allen onvoldoende inschrijftijd om in aanmerking te komen voor een sociale huurwoning of komen bij woningcorporaties moeilijk aan een woning, bijvoorbeeld vanwege een verleden met hennepsteelt of overlast.

'De intentie is vaak: ik verblijf daar even en als ik een huis gevonden heb ga ik daar weer weg. Maar in deze gemeente zijn de wachttijden tussen de zes en acht jaar voor een woning. Particuliere huur is voor veel mensen niet te doen, mensen zijn aangewezen op de sociale huurwoningen, urgentie is vaak niet bereikbaar. Gewoon scheiden is geen argument meer [voor urgentie], ook niet met kinderen.'

(professional welzijnswerk, actief op campings en vakantieparken)

Daarnaast zijn er studenten of starters die geen passende huisvesting kunnen vinden, terwijl het wonen bij hun ouders voor hen niet meer houdbaar is. In regio Hart van Brabant zien professionals een groei van het aantal jongvolwassenen op campings en vakantieparken. Zij staan nog niet lang genoeg ingeschreven

bij woningcorporaties om voor een sociale huurwoning in aanmerking te komen. Particuliere huur en het kopen van een woning is voor hen te duur.

'Er is een jonge doelgroep, mensen die gek thuis worden. Die betalen 800 euro en dan heb je een stacaravan of chalet.'

(medewerker branchevereniging recreatieparken)

Voor arbeidsmigranten geldt volgens professionals in de zes regio's dat zij vaak door hun werkgever worden geplaatst op campings en vakantieparken. Professionals in een van de zes regio's geven aan dat er vakantieparken zijn waar honderden arbeidsmigranten verblijven. Arbeidsmigranten beschikken in de meeste gevallen niet over een huurcontract en verkeren daarmee permanent in grote onzekerheid over hun huisvesting. Zoals beschreven in paragraaf 4.1. komt het vaak voor dat zij met meerdere mensen een te kleine ruimte delen en dat de woonunits waar zij in verblijven in slechte staat zijn. De werkgevers vragen volgens de betrokken professionals desondanks exorbitant hoge bedragen voor deze woonruimten.

'Ik kwam erachter dat er 12 mensen in een huisje zaten, terwijl er maar 6 bedjes waren. Dus bedjes worden dubbel verdeeld.'

(medewerker aanpak vakantieparken bij een provincie)

Er wonen ook mensen op campings en vakantieparken die buiten het zicht van instanties willen blijven. Bijvoorbeeld vanwege persoonlijke problemen of schulden of omdat ze geen hulp of bemoeienis willen. Verblijf op een camping of vakantiepark lijkt daarmee een bewuste keuze, maar wordt door deze mensen vaak gezien als enige optie. Daarnaast verblijven er mensen op campings en vakantieparken die bewust buiten het zicht van instanties worden gehouden. Dit gaat om mensen die onder dwang op campings en vakantieparken verblijven, als gevolg van mensenhandel of uitbuiting (bijvoorbeeld gedwongen prostitutie). Volgens betrokken professionals uit de zes regio's is dit een zorgwekkende groep die steeds vaker in beeld komt. Naast deze groepen zijn er ook mensen die bewust kiezen voor het verblijf op een camping of vakantiepark om andere redenen dan gebrek aan passende huisvesting. De betrokken professionals zien dat ook zij vaak in de problemen komen wanneer zij zich niet kunnen inschrijven en geen gebruik meer kunnen maken van allerlei voorzieningen.

'Heel veel mensen wonen ook al heel lang op een vakantiepark, die zijn misschien wel thuisloos omdat ze op een campingpark hebben besloten te wonen, die hebben ook hun problematiek. Maar wonen daar wel het fijnst. Beetje prikkelvrij, buiten.'

(projectleider aanpak vakantieparken bij een provincie)

Op campings en vakantieparken verblijven ook mensen die zich bezig houden met criminele activiteiten en op deze manier onder de radar kunnen blijven. Deze groep mensen valt alleen onder de ETHOS-Light classificatie indien er ook sprake is van gebrek aan passende huisvesting en deze mensen dus nergens anders terecht zouden kunnen.

4.2.3 LEEFSITUATIES VAN MENSEN DIE VERBLIJVEN OP CAMPINGS EN VAKANTIEPARKEN

Mensen die noodgedwongen verblijven op campings en vakantieparken verblijven in verschillende woonruimten, zoals (sta)caravans, busjes en vakantiehuizen. De kwaliteit van deze woonruimten varieert sterk. Sommige bewoners wonen in relatief goede chalets, maar veel mensen verblijven in verwaarloosde caravans of huisjes die niet geschikt zijn voor permanent verblijf.

'Er zijn hele mooie huisjes waarbij je denkt daar wil ik ook wel verblijven, maar er zijn ook caravans waarbij de achterwand van het toilet ontbrak. Het varieert van incomplete woningen tot mooie paleisjes. Er wonen ook vaker kinderen in caravans en vakantiehuizen van slechte kwaliteit.'

(professional welzijnswerk, actief op campings en vakantieparken)

In sommige gevallen zijn de woonruimten in zo'n slechte staat dat ze niet over basisvoorzieningen zoals stromend water, elektriciteit en/of verwarming beschikken. Professionals zien dat deze slechte omstandigheden een negatief effect hebben op de fysieke en mentale gezondheid van de bewoners. In het bijzonder bij gezinnen met kinderen vinden zij dit zeer zorgelijk.

'Mensen wonen in een caravan maar hebben geen uitweg, die caravan is niet geschikt voor bewoning, bij wijze van spreken zak je zo door de vloer heen. Daar wonen mensen met een grote rugzak, die ook ziek zijn soms. Het is niet uit te leggen dat je mensen daar laat wonen. Soms kun je niet anders, maar het is de vraag of je dat moet willen.'

(medewerker gemeente)

De mogelijkheden om zich in te schrijven op het adres waar mensen verblijven zijn vaak beperkt. Het is wettelijk vastgelegd in de Wet Basisregistratie Personen (BRP) dat gemeenten verplicht zijn om mensen in te schrijven op het adres waar zij daadwerkelijk verblijven, maar tegelijkertijd is permanent wonen op een camping of vakantiepark in strijd met het bestemmingsplan. Bovendien staan veel campings en vakantieparken inschrijving niet toe. De regels omtrent wonen en inschrijven op campings en vakantieparken verschillen sterk per gemeente. Het niet kunnen inschrijven belemmert de toegang tot zorg, onderwijs en sociale voorzieningen, zoals het kunnen ontvangen van uitkeringen of toeslagen. Ook hebben veel bewoners geen huurcontract, waardoor zij voortdurend in woononzekerheid verkeren. Dit zorgt voor veel stress bij de bewoners. Zij hebben het gevoel dat zij niet worden gezien door de gemeente.

'Het briefadres is een groot probleem. Wij zijn meerdere keren naar de centrumgemeente geweest voor een briefadres, die zeiden: "Ga maar naar de gemeente waarin de camping ligt." Die gemeente zei: "Laat zien dat je daar kunt blijven voor langere tijd." De camping wilde dat niet uit angst voor handhaving. De centrumgemeente zei: "Zolang je geen drugs of drank gebruikt doen we niks voor je." Op den duur ben ik teruggegaan en heb ik gezegd dat we onder een brug verbleven. Pas toen kregen we een briefadres.'

(oud bewoner vakantiepark)

5

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

5 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Dit rapport beschrijft de resultaten van de ETHOS-telling in regio Hart van Brabant. Dit hoofdstuk vat de resultaten samen, geeft de belangrijkste conclusies weer en blikt terug op de telling.

5.1 SAMENVATTING

5.1.1 EERSTE TELLING AAN DE HAND VAN DE ETHOS-LIGHT DEFINITIE IN REGIO HART VAN BRABANT

Deze telling brengt dak- en thuisloosheid in regio Hart van Brabant in beeld. Daarbij is gebruik gemaakt van een nieuwe telmethode en een voor Nederland nieuwe definitie: ETHOS-Light. Het gaat hier om een daadwerkelijke telling van dak- en thuisloze personen die werd uitgevoerd door medewerkers van organisaties die met dak- en thuisloze personen in contact staan. Voor het eerst zijn in de regio ook kinderen, mensen ouder dan 65 jaar, mensen zonder verblijfspapieren en mensen in een grote verscheidenheid aan leefsituaties van dak- en thuisloosheid in beeld gebracht. De telling geeft inzicht in het aantal dak- en thuisloze personen in de regio, de grote diversiteit aan leefsituaties van deze mensen en hun profielkenmerken. Uit de resultaten blijkt dat het betrekken van organisaties die zich niet specifiek richten op dak- en thuisloosheid van cruciaal belang is om zicht te krijgen op alle dak- en thuisloze personen. Meer dan de helft van de getelde personen kwam namelijk via deze organisaties in beeld.

5.1.2 HET AANTAL DAK- EN THUISLOZE MENSEN IN REGIO HART VAN BRABANT

Dak- en thuisloosheid is in dit onderzoek gedefinieerd aan de hand van de ETHOS-Light classificatie, een internationaal gevalideerde definitie voor het meten van dak- en thuisloosheid. 69 organisaties telden op 11 april 2024 in regio Hart van Brabant in totaal 1.484 dak- en thuisloze personen, waarvan 1.150 volwassenen en 334 kinderen. ETHOS-Light deelt dak- en thuisloosheid op in zes verschillende categorieën (zie Tabel 24), waaraan de onderzoekers in navolging van het onderzoeksteam van Katholieke Universiteit Leuven een zevende categorie toevoegden, namelijk personen die uit huis gezet dreigen te worden binnen een maand na de teldag terwijl zij geen passende woonoplossing hebben.

Tabel 23. Verblijfssituatie van dak- en thuisloze personen op 11 april 2024

Totaal getelde personen		1.484			
		Aantal volwassenen	%	Aantal kinderen	%
1	In de openbare ruimte	82	7%	-	-
2	In noodopvang voor dakloze mensen	33	3%	2	1%
3	In tijdelijke opvang voor dakloze mensen	279	24%	83	25%
4	In een instelling	102	9%	23	7%
5	In niet-conventionele woonruimten	201	17%	57	17%
6	Bij familie / vrienden / derden	353	31%	143	43%
+	Dreigende huisuitzetting	55	5%	18	5%
	Onbekend	45	4%	8	2%
Totaal		1.150	100%	334	100%

De telling brengt een grote diversiteit aan leefsituaties in beeld. Er verbleven op de teldag 82 volwassenen in de openbare ruimte. Er verbleven geen kinderen in de openbare ruimte. Er verbleven 33 volwassenen en 2 kinderen in de noodopvang voor dakloze mensen. 279 volwassenen en 83 kinderen verbleven in een

tijdelijke opvangvoorziening voor dakloze mensen. 102 volwassenen en 23 kinderen verbleven langer dan nodig in een instelling vanwege gebrek aan een woonoplossing of moesten binnen een maand na de teldag een instelling verlaten zonder dat zij een woonoplossing hadden. 201 volwassenen en 57 kinderen verbleven in een niet-conventionele ruimte zoals een kraakpand, garage, auto of stacaravan. 353 volwassenen en 143 kinderen verbleven tijdelijk bij familie, vrienden of derden. Verder verbleven 55 volwassenen en 18 kinderen in een situatie van dreigende huisuitzetting.

De telling laat zien dat dak- en thuisloosheid overal voorkomt. In elk van de 11 deelnemende gemeenten werden volwassenen en kinderen getroffen door dak- en thuisloosheid. Er werden 836 dak- en thuisloze personen geteld in Tilburg, 107 personen in Oisterwijk, 100 personen in Loon op Zand, 73 personen in Goirle, 71 personen in Waalwijk, 48 personen in Heusden, 32 personen in Hilvarenbeek, 31 personen in Gilze en Rijen, 22 personen in Dongen, 10 personen in Baarle-Nassau en 7 dak- en thuisloze personen in Alphen-Chaam.

Of het totale aantal getelde personen hoger of lager is dan verwacht valt niet goed te zeggen. Het aantal dak- en thuisloze personen in deze regio is nog niet eerder op deze manier in kaart gebracht. Bestaande cijfers, zoals de schattingen van het CBS en de cijfers van de Gemeentelijke Monitoring Sociaal Domein, geven weinig tot geen inzicht in het aantal dak- en thuisloze personen op gemeentelijk en regionaal niveau. De door ons uitgevoerde telling is daarom in feite een nulmeting voor de gemeenten in de regio en moet worden gezien als ondergrens, omdat ook met deze methode niet iedereen in beeld komt.

5.1.3 PROFIELKENMERKEN VAN DE GETELDE DAK- EN THUISLOZE MENSEN

De telling laat zien dat de groep dak- en thuisloze mensen in regio Hart van Brabant heel divers is. 65 procent van de getelde dak- en thuisloze volwassenen in de regio was man en 33 procent was vrouw. Daarnaast was bij minder dan één procent een andere genderidentiteit bekend. 23 procent van de personen was minderjarig, 75 procent was meerderjarig. Het percentage jongeren (18-27 jaar) was 20 procent. 66 procent van de mensen had de Nederlandse nationaliteit, daarnaast was 12 procent EU-burger en had 13 procent de nationaliteit van een land buiten de EU. 69 procent was alleenstaand zonder kinderen, 12 procent was alleenstaand met kinderen en 3 procent had een partner en kinderen. 43 procent van de getelde personen ontving een inkomen uit een uitkering, 23 procent had inkomen uit werk, 14 procent had geen inkomen. Bij 31 procent van de dak- en thuisloze personen was er een vermoeden van een verslaving en bij 45 procent was er sprake van een vermoeden van psychische/psychiatrische problematiek. Tevens zien we dat 41 procent van de getelde personen korter dan een jaar dak- of thuisloos was en 22 procent twee jaar of langer. De verblijfssituaties van de getelde dak- en thuisloze mensen blijken niet statisch: een deel van de getelde dak- en thuisloze mensen verbleef in de twee weken voorafgaand aan de telling in verschillende leefsituaties van dak- en thuisloosheid.

5.2 CONCLUSIES

Met vertegenwoordigers van de betrokken organisaties en medewerkers van de deelnemende gemeenten reflecteerden we op de belangrijkste resultaten van de telling. Op basis van de verzamelde gegevens en de reflecties daarop lichten we de enkele conclusies uit.⁷

5.2.1 VEEL VROUWEN ZIJN DAK- EN THUISLOOS

Er zijn veel dak- en thuisloze vrouwen geteld: 384 vrouwen verbleven in een leefsituatie van dak- of thuisloosheid. Dit is een derde van de getelde volwassenen (33%). Dit percentage is hoger dan percentages

⁷ De conclusies in deze rapportage komen grotendeels overeen met de conclusies die beschreven staan in de onderzoeksrapportages van de andere vijf regio's die deelnamen aan de ETHOS-telling in 2024.

die uit bestaande schattingen naar voren komen. Dak- en thuisloze vrouwen verbleven met name bij familie, vrienden of derden (38%), in een tijdelijke opvang voor dakloze mensen (27%) en in niet-conventionele woonruimten (20%). Ook werden er vrouwen in de openbare ruimte geteld (2%). De meeste alleenstaande dak- en thuisloze ouders waren vrouw (76%). Daarnaast waren 10 dak- en thuisloze vrouwen zwanger.

5.2.2 DAK- EN THUISLOOSHEID TREFT EEN GROOT AANTAL KINDEREN EN JONGEREN

De telling laat zien dat dak- en thuisloosheid veel kinderen en jongeren treft. 43% van de getelde dak- en thuisloze personen was jonger dan 28 jaar. In alle gemeenten in de regio werden kinderen geteld in een situatie van dak- of thuisloosheid. In totaal zijn er 334 kinderen geteld in een situatie van dak- of thuisloosheid. Deze kinderen verbleven meestal samen met één of meerdere ouders. 30 van deze kinderen (9%) verbleven zonder ouder(s) in deze situatie (met name in een opvang-, jeugdzorgvoorziening of AZC). De grootste groep kinderen verbleef bij familie, vrienden of derden (43%). Een kwart (25%) van deze kinderen verbleef in een tijdelijke opvang voor dakloze mensen (meestal in een gezins- of vrouwenopvang) en 17% verbleef in niet-conventionele woonruimten, zoals een (sta)caravan, vakantiewoning zonder rechtsgeldig huurcontract, hotel, antikraakwoning of bedrijfspand. Dak- en thuisloosheid treft kinderen ook indirect: 425 kinderen waren niet zelf dak- of thuisloos, maar hadden wel een ouder die dak- of thuisloos is (meestal hun vader). Daarnaast waren er 299 jongeren (18-27) dak- of thuisloos. Zij vormen een vijfde van de getelde dak- en thuisloze personen (20%). Jongeren waren meestal alleenstaand zonder partner en kinderen (70%) en verbleven vooral bij familie, vrienden of derden (41%) of in de tijdelijke opvang voor dakloze mensen (25%).

5.2.3 ARBEIDSMIGRANTEN OP STRAAT VORMEN HET TOPJE VAN DE IJSBERG

Dakloze EU-burgers vormen in het straatbeeld een duidelijk zichtbare groep. 49% van de mensen die op straat verbleven, was EU-burger met een niet-Nederlandse nationaliteit. Volgens de betrokken professionals is het overgrote deel van deze mensen (voormalig) arbeidsmigrant. Zij gaven aan dat arbeidsmigranten die in de openbare ruimte verblijven slechts het topje van de ijsberg zijn. Buiten de winterperiode verblijven dakloze EU-burgers zelden in de opvang, omdat zij daar meestal niet worden toegelaten. De betrokken professionals geven aan dat arbeidsmigranten wegens gebrek aan passende huisvesting vaak verblijven in niet-conventionele woonruimten - zoals een stacaravan op een vakantiepark - of bij vrienden, familie of derden. Bij deze telling werd opnieuw duidelijk dat het bijzonder moeilijk is om zicht te krijgen op de groep dak- en thuisloze arbeidsmigranten in deze leefsituaties. Bij gemeenten en andere telorganisaties zijn zij vaak zeer beperkt in beeld. De professionals die deelnamen aan de telling en aan het kwalitatieve onderzoek vermoeden dat het werkelijke aantal arbeidsmigranten in een leefsituatie van dak- of thuisloosheid zeer groot is.

5.2.4 VEEL MENSEN VERBLIJVEN NOODGEDWONGEN IN NIET-CONVENTIONELE WOONWOONRUIMTEN

In elk van de gemeenten in regio Hart van Brabant zijn er volwassenen geteld die vanwege een gebrek aan passende huisvesting in niet-conventionele woonruimten verbleven. In totaal betrof dit 201 volwassenen (17% van de dak- en thuisloze personen). Zij verbleven bijvoorbeeld in een anti-kraakpand vanwege gebrek aan passende huisvesting, in een (sta)caravan, vakantiewoning zonder rechtsgeldig huurcontract, kraakpand, hotel, B&B of auto. Zoals vermeld bij de tweede conclusie verblijven ook kinderen noodgedwongen op plekken die niet geschikt zijn voor bewoning: in totaal zijn er 57 kinderen in deze leefsituatie geteld. Volgens professionals in de regio verblijven veel meer dak- en thuisloze mensen noodgedwongen op campings, vakantieparken en in hotels dan uit deze telling naar voren komt. Gemeenten en andere organisaties die bij de telling betrokken zijn hebben hen niet altijd goed in beeld.

5.2.5 RUIM EEN OP DE VIJF GETELDE VOLWASSENEN IS LANGDURIG DAK- OF THUISLOOS

Veel dak- en thuisloze mensen verkeren al een lange tijd in een precare woonsituatie. Uit de telling blijkt dat 257 mensen op de teldag twee jaar of langer dak- of thuisloos waren. Dit is ruim een vijfde (22%) van de getelde volwassenen. De leefsituaties van langdurig dak- en thuisloze mensen zijn heel divers: 38% van de personen verbleef in een tijdelijke opvangvoorziening voor dakloze mensen, 27% bij familie, vrienden of derden en 14% van de personen verbleef in een niet-conventionele woonruimte. Bijna driekwart van de personen was man (72%) en 6% leefde samen met een of meer kinderen in een situatie van dak- of thuisloosheid. Ook veel jongeren verbleven langdurig in een situatie van dak- of thuisloosheid: bijna een vijfde (18%) van de groep langdurig dak- en thuisloze personen was tussen de 18 en 27 jaar oud. Bijna een op de drie personen (31%) was tussen de 28 en 39 jaar. Daarnaast had ruim driekwart de Nederlandse nationaliteit (76%) en was 11% EU-burger.

5.2.6 HET ORGANISEREN VAN EEN ETHOS-TELLING LEVERT VEEL OP

Uit de resultaten van deze telling blijkt dat het betrekken van een breed scala aan organisaties van cruciaal belang is om zicht te krijgen op de problematiek van dak- en thuisloosheid. Het draagvlak voor de telling onder de organisaties in de regio was groot: vele organisaties namen actief deel aan de startdag en de informatiesessies. Organisaties die zich niet specifiek richten op dak- en thuisloze mensen brachten ongeveer de helft van de getelde personen in beeld. De telling biedt niet alleen zicht op het aantal dak- en thuisloze mensen en hun profielkenmerken, maar leidde ook tot grotere betrokkenheid van deze organisaties bij de problematiek van dak- en thuisloosheid en tot bewustwording van de grote verscheidenheid aan leefsituaties. Daarnaast resulteerde de gezamenlijke organisatie van de telling tot versterking van de samenwerking tussen deelnemende organisaties.

5.3 TERUGBLIK OP DE ETHOS-TELLING IN REGIO HART VAN BRABANT

In 2023 vond de ETHOS-telling voor het eerst plaats in twee regio's in Noordoost-Brabant. Deze telling was een pilot om te onderzoeken welke groepen dak- en thuisloze mensen in beeld komen met de ETHOS-telling en wat het draagvlak is voor het uitvoeren van zo'n telling in Nederland. Deze tweede telronde in 2024 waar regio Hart van Brabant aan deelnam laat opnieuw zien dat de telling een geschikte methode is om dak- en thuisloosheid in Nederland in kaart te brengen. Daarmee zijn we de pilotfase voorbij.

Consistente resultaten

De resultaten van de twee telrondes geven een consistent beeld van dak- en thuisloosheid. De tellingen laten zien dat de groep dak- en thuisloze mensen in alle deelnemende regio's zeer divers is en we zien veel verschillende leefsituaties van dak- en thuisloosheid.

Veel draagvlak voor de telling

De betrouwbaarheid van de resultaten hangt sterk af van de mate waarin relevante stakeholders zoals gemeenten, zorginstanties en maatschappelijke organisaties bereid zijn om aan de telling mee te werken en de methode onderschrijven. In regio Hart van Brabant was er veel draagvlak voor de telling: in grote lijnen waren alle relevante organisaties bereid om aan de telling deel te nemen. Deze organisaties lieten bovendien een grote betrokkenheid bij de telling zien. In totaal telden 68 organisaties mee.

Veel groepen goed in beeld

Samen met medewerkers van de betrokken gemeenten en andere telorganisaties in regio Hart van Brabant reflecteerden we op de vraag of de resultaten van de telling de situatie in hun regio goed weergeven. De betrokkenen geven aan dat dit in grote lijnen het geval is. Zij onderstrepen dat de ETHOS-telling veel groepen in beeld brengt die niet in andere cijfers voorkomen. Op basis van de resultaten uit ronde 1 en ronde 2 concluderen we daarom dat de ETHOS-telling beter zicht geeft op dak- en thuisloosheid dan voorheen mogelijk was.

Op enkele groepen is onvoldoende zicht

Net als bij de eerste telronde zijn een aantal specifieke groepen niet volledig in beeld gebracht. Daarbij gaat het om dak- en thuisloze arbeidsmigranten, personen die noodgedwongen verblijven op campings en vakantieparken en in anti-kraakwoningen, en dak- en thuisloze mensen zonder verblijfspapieren (ongedocumenteerde mensen). In deze tweede ronde van de ETHOS-telling hebben de deelnemende organisaties extra ingezet op het in kaart brengen van deze groepen. Hierdoor zijn deze groepen bij deze ronde iets beter in beeld gekomen. Op basis van de gesprekken met professionals in regio Hart van Brabant kunnen we echter concluderen dat de genoemde groepen ook deze ronde niet volledig in beeld zijn gebracht. Dit komt voornamelijk doordat zij niet in contact staan met de organisaties die deelnemen aan de telling. Redenen hiervoor kunnen zijn dat zij niet goed weten waar zij terecht kunnen, of dat zij contact met instanties bewust uit de weg gaan. In het geval van arbeidsmigranten in een leefsituatie van dak- of thuisloosheid zien we ook dat mensen bewust onder de radar worden gehouden door arbeidsbureaus.

Toenemend bewustzijn van eigen rol in aanpak dakloosheid

Tijdens de informatiesessies is veel gesproken over stereotype beelden van dak- en thuisloosheid. Ook kwam gedurende het onderzoeksproces regelmatig aan de orde dat zichtbare dakloosheid slechts het topje van de ijsberg is en dat een groot deel van de dak- en thuisloze mensen vaak buiten beeld blijft. Veel deelnemers gaven aan dat zij door deelname aan de informatiesessies en door hun bijdrage aan het onderzoek anders zijn gaan kijken naar dak- en thuisloosheid. Het bewustzijn dat dak- en thuisloosheid heel divers is nam door het onderzoek toe. Veel medewerkers van de betrokken organisaties waren zich voorheen niet bewust van het feit dat zij met dak- en thuisloze personen in contact staan. Door de telling groeide het besef dat de problematiek van dak- en thuisloosheid veel breder is dan vaak wordt gedacht en dat een veelheid aan partijen noodzakelijk is in het signaleren en aanpakken van dak- en thuisloosheid in de regio. Dit is belangrijk, omdat al deze partijen een rol kunnen spelen bij het oplossen van dak- en thuisloosheid.

6

BLIK OP DE TOEKOMST

6 BLIK OP DE TOEKOMST

6.1 VAN TELLEN NAAR OPLOSSEN

Voor effectief beleid is inzicht in het werkelijke aantal dak- en thuisloze mensen en hun profielkenmerken cruciaal. Met de resultaten van deze telling bieden we gemeenten in regio Hart van Brabant dit inzicht. De regio kan de resultaten van de telling benutten bij het ontwikkelen van een aanpak gericht op het uitbannen van dakloosheid in 2030, de ambitie van het *Nationaal Actieplan Dakloosheid: Eerst een Thuis (2023-2030)*. De telling brengt bijvoorbeeld groepen in beeld die voorheen voor beleidsmakers onzichtbaar waren, geeft handvatten voor beleid en laat zien waar versterking van een preventieve aanpak nodig is. Dit doen gemeenten in samenspraak met belangrijke regionale partijen die ook betrokken waren bij de telling.

Samenwerking tussen regionale partijen versterkt

Door het gezamenlijk uitvoeren van deze telling is de samenwerking tussen de betrokken partijen versterkt. Dit is een belangrijk resultaat van het onderzoeksproces. De diversiteit aan organisaties die deelnamen aan de telling laat zien dat het oplossen en voorkomen van dakloosheid vraagt om de inzet en samenwerking van een groot aantal partijen. De gemeenten uit de regio zijn nu aan zet om de regionale aanpak van dakloosheid samen met alle betrokken organisaties vorm te geven. Zij kunnen daarbij voortborduren op de samenwerking die door de organisatie en uitvoering van de telling is ontstaan. In regio Meijerij en Bommelerwaard heeft een aantal gemeenten op basis van de resultaten van de telling in de eerste ronde al veel concrete stappen gezet om dak- en thuisloosheid aan te pakken (Wewerinke et al., 2023b).

Herhaling van de telling

De uitgevoerde telling is een belangrijke nulmeting. Effecten van nieuw beleid gebaseerd op deze telling zullen naar verwachting zichtbaar beginnen te worden na een periode van drie tot vier jaar. Een nieuwe telling kan dan een belangrijk middel zijn om na te gaan in hoeverre de getroffen maatregelen effectief zijn.

6.2 DERDE TELRONDE (2025)

Het is de ambitie van Hogeschool Utrecht en Kansfonds om in heel Nederland heldere, betrouwbare en vergelijkbare cijfers van dak- en thuisloosheid te verkrijgen. Het Nationaal Actieplan Dakloosheid zet in op het in kaart brengen van alle dak- en thuisloze mensen aan de hand van de ETHOS-Light definitie. Het afgelopen jaar zijn er vanuit de nationale politiek een aantal initiatieven genomen om de ETHOS-Light definitie leidend te maken in beleid en wettelijk vast te leggen als de geldende definitie van dak- en thuisloosheid (Beckerman & Westerveld, 2014). Daarnaast werd het zicht krijgen op de groep dak- en thuisloze mensen op regionaal niveau onderdeel van het 'Dashboard Aanpak Dakloosheid' van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, waarmee de uitvoering van het Nationaal Actieplan Dakloosheid in iedere Maatschappelijke Opvangregio gemonitord wordt. De komende jaren werken wij in samenwerking met het Rijk en gemeenten verder aan een landelijke opschaling van de ETHOS-tellingen.

Op weg naar deze landelijke opschaling breiden we het aantal regio's dat deelneemt aan de ETHOS-tellingen opnieuw uit: in 2025 nemen maar liefst 9 regio's met in totaal 57 gemeentes deel aan de ETHOS-tellingen. Deze regio's zijn: Amsterdam-Amstelland, Den Haag, Den Helder, Eindhoven, IJssel-Vecht, Maastricht-Heuvelland, Maassluis-Vlaardingen-Schiedam, Valleiregio en Zaanstreek. De resultaten van de derde telronde verwachten we in oktober 2025. Voor de vierde telronde (2026) hebben 11 nieuwe regio's zich aangemeld. We zien bij alle regio's die willen deelnemen een sterke ambitie om dakloosheid goed in beeld te brengen en om de inzichten die voortkomen uit de ETHOS-telling te gebruiken voor het versterken van de regionale aanpak. Regio's die interesse hebben in het organiseren van een ETHOS-telling kunnen hiervoor contact opnemen met Kansfonds.

REFERENTIES

Al Shamma, S., Van Straatten, B., Boersma, S., Rodenburg, S., Van der Laan, J., Van de Mheen, D. & Wolf, J. (2015). *Dakloze mensen in de vier grote steden: veranderingen in 2,5 jaar. Eindrapportage Coda-G4*. Rotterdam: Instituut voor Verslavingsonderzoek.

Baptista, I., & Marlier, E. (2019). *Fighting homelessness and housing exclusion in Europe: A study of national policies. European Social Policy Network (ESPN)*. European Commission.

Beckerman, S., & Westerveld, L. (2014). Initiatiefnota Dakloosheid: 'Er moet wat gebeuren, dit is mensonwaardig. Verkregen via: https://www.sp.nl/sites/default/files/initiatiefnota_dakloosheid.pdf

Edgar, B. (2012). The ETHOS definition and classification of homelessness and housing exclusion. *European Journal of Homelessness*, 6, 219-226.

FEANTSA. (2005). *ETHOS: European Typology of Homelessness and Housing Exclusion*. Verkregen via: <https://www.feantsa.org/download/ethos2484215748748239888.pdf>

FEANTSA. (2018). *ETHOS Light: European Typology of Homelessness and Housing Exclusion*. Measurement of Homelessness at European Union Level. Verkregen via: www.feantsa.org/download/fea-002-18-update-ethos-light-0032417441788687419154.pdf.

Hermans, K. (2021). *Tellingen dak- en thuisloosheid. Globaal rapport*. Verkregen via https://media.kbs-frb.be/nl/media/7768/pub2021_3767_dakenthuisloosheid_globaal_nl_def.pdf.

Ministerie van Binnenlandse Zaken, Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid & Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2022). *Nationaal Actieplan Dakloosheid: Eerst een Thuis (2023-2030)*. Verkregen via: <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-bb529bd58adc8061e5c058d2feg671197ba6244f/pdf>

MPHASIS (Mutual Progress on Homelessness through Advancing and Strengthening Information Systems) (2009). *Final Technical Implementation Report*. Verkregen via: <https://app.dundee.ac.uk/geddesinstitute/projects/mphasis/>

Raad Volksgezondheid en Samenleving (2020). *Herstel begint met een huis: Dakloosheid voorkomen en verminderen*. Den Haag, verkregen via: <https://www.raadrvs.nl/documenten/publicaties/2020/04/21/herstel-begint-met-een-huis---dakloosheid-voorkomen-en-verminderen>

Rijksoverheid (z.d.). *Kan ik mijzelf laten inschrijven op een briefadres?* Verkregen via: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gemeenten/vraag-en-antwoord/kan-ik-een-briefadres-krijgen-als-ik-geen-vast-woonadres-heb>

Schel, S., Wewerinke, D., De Vries, J. & Van Doorn, L. (2023). Nieuwe telling van dak- en thuisloosheid. *Sociaal Bestek*. Verkregen via: Nieuwe telling van dak- en thuisloosheid (sociaalbestekpremium.nl)

Vermeir, E., & Samyn, S. (2021). *Telling dak- en thuisloosheid: Lokaal Rapport – Gent*. KU Leuven, verkregen via: https://www.kbs-frb.be/nl/Activities/Publications/2021/20210311NT1_

Wewerinke, D., Schel, S., De Vries, J. & Van Doorn, L. (2023a). Anders tellen geeft een beter beeld van dakloosheid. *Sociale Vraagstukken*. Verkregen via: <https://www.socialevraagstukken.nl/anders-tellen-geeft-een-beter-beeld-van-dakloosheid/>

Wewerinke, D., Schel, S., de Vries, J. & van Doorn, L. (2023b). De opbrengst van de ETHOS telling reikt verder dan inzicht in cijfers. *Sociaal Bestek*. Verkregen via: De opbrengst van de ETHOS telling reikt verder dan inzicht in cijfers (sociaalbestekpremium.nl)

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: ETHOS-CLASSIFICATIE

What is ETHOS?

ETHOS is the European Typology of Homelessness and Housing Exclusion. It was developed by FEANTSA as a transnational framework definition for policy and practice purposes. It provides a shared language for transnational exchange. It does not attempt to harmonise national definitions of homelessness in Europe.

ETHOS classifies living situations that constitute homelessness or housing exclusion. ETHOS identifies 4 main categories of living situation: Rooflessness, Houselessness, Insecure Housing and Inadequate Housing. These conceptual categories are divided into 13 operational categories that can be used for different policy purposes, such as mapping the problem of homelessness, as well as developing, monitoring and evaluating policies.

	OPERATIONAL CATEGORY	LIVING SITUATION	GENERIC DEFINITION
Conceptual Category	ROOFLESS	1 People Living Rough	1.1 Public space or external space Living in the streets or public spaces, without a shelter that can be defined as living quarters
		2 People in emergency accommodation	2.1 Night shelter People with no usual place of residence who make use of overnight shelter, low threshold shelter
	HOUSELESS	3 People in accommodation for the homeless	3.1 Homeless hostel 3.2 Temporary accommodation 3.3 Transitional supported accommodation Where the period of stay is intended to be short term
		4 People in Women's Shelter	4.1 Women's shelter accommodation Women accommodated to experience of domestic violence and where the period of stay is intended to be short term
		5 People in accommodation for immigrants	5.1 Temporary accommodation/reception centres 5.2 Migrant workers accommodation Immigrants in reception or short term accommodation due to their immigrant status
		6 People due to be released from institutions	6.1 Penal institutions 6.2 Medical institutions (*) 6.3 Children's institutions/homes No housing available prior to release Stay longer than needed due to lack of housing No housing identified (e.g. by 18th birthday)
		7 People receiving longer-term support (due to homelessness)	7.1 Residential care for older homeless people 7.2 Supported accommodation for formerly homeless people Long stay accommodation with care for formerly homeless people (normally more than one year)
	INSECURE	8 People living in insecure accommodation	8.1 Temporarily with family/friends 8.2 No legal (sub)tenancy 8.3 Illegal occupation of land Living in conventional housing but not the usual place of residence due to lack of housing Occupation of dwelling with no legal tenancy illegal occupation of a dwelling Occupation of land with no legal rights
		9 People living under threat of eviction	9.1 Legal orders enforced (rented) 9.2 Re-possession orders (owned) Where orders for eviction are operative Where mortgagee has legal order to re-possess
		10 People living under threat of violence	10.1 Police recorded incidents Where police action is taken to ensure place of safety for victims of domestic violence
		11 People living in temporary/non-conventional structures	11.1 Mobile homes 11.2 Non-conventional building 11.3 Temporary structure Not intended as place of usual residence Makeshift shelter, shack or shanty Semi-permanent structure hut or cabin
	INADEQUATE	12 People living in unfit housing	12.1 Occupied dwellings unfit for habitation Defined as unfit for habitation by national legislation or building regulations
		13 People living in extreme over-crowding	13.1 Highest national norm of overcrowding Defined as exceeding national density standard for floor-space or useable rooms

Note: Short stay is defined as normally less than one year; Long stay in defined as more than one year.

(*) Includes drug rehabilitation institutions, psychiatric hospitals etc.

BIJLAGE 2: ETHOS-LIGHT

A Harmonised Definition of Homelessness for Statistical Purposes

Sometimes referred to as ETHOS 'Light', this is a version of the ETHOS typology developed in the context of a 2007 European Commission study: *Measurement of Homelessness at European Union Level*. It is a harmonised definition of homelessness for statistical purposes. It is a pragmatic tool for the development of homelessness data collection, rather than a conceptual and operational definition to be used for a range of policy and practice purposes.

OPERATIONAL CATEGORY	LIVING SITUATION	DEFINITION
1 People living rough	1 Public spaces / external spaces	Living in the streets or public spaces without a shelter that can be defined as living quarters
2 People in emergency accommodation	2 Overnight shelters	People with no place of usual residence who move frequently between various types of accommodation
3 People living in accommodation for the homeless	3 Homeless hostels	Where the period of stay is time-limited and no long-term housing is provided
	4 Temporary accommodation	
	5 Transitional supported accommodation	
4 People living in institutions	6 Women's shelters or refuge accommodation	Stay longer than needed due to lack of housing
	7 Health care institutions	
5 People living in non-conventional dwellings due to lack of housing	8 Penal institutions	No housing available prior to release
	9 Mobile homes	Where the accommodation is used due to a lack of housing and is not the person's usual place of residence
	10 Non-conventional buildings	
6 Homeless people living temporarily in conventional housing with family and friends (due to lack of housing)	11 Temporary structures	Where the accommodation is used due to a lack of housing and is not the person's usual place of residence
	12 Conventional housing, but not the person's usual place of residence	

BIJLAGE 3: DEELNEMENDE DIENSTEN EN (SUB)ORGANISATIES

1. ASVZ
2. Baanbrekers
3. Bibliotheek Waalwijk
4. BIJEEN Heusden
5. Casade
6. Countour de Twern
7. De Spelende Kinderopvang
8. De Vonk
9. Diamant-groep (incl. Kikmaat, VIP, Diamantgroep Groen, La Poubelle)
10. Dienst Justitiele Inrichtingen
11. Dorpsteam Goirle
12. Eagle Shelter Dongen
13. FAMEUS
14. Farent
15. Gemeente Alphen-Chaam

Afdeling Sociaal Domein (ABG-breed)

Veiligheid en vergunningen (ABG-breed)

Procesregie (ABG-breed)

Dorpsteam
16. Gemeente Baarle-Nassau

Afdeling Sociaal Domein (ABG-breed)

Veiligheid en vergunningen (ABG-breed)

Procesregie (ABG-breed)
17. Gemeente Breda

Afdeling Jeugd

Afdeling Burgerzaken
18. Gemeente Dongen

Dorpsteam

Afdeling Burgerzaken

Afdeling Schuldhulpverlening

Afdeling Inkomen

Afdeling Wmo
19. Gemeente Gilze en Rijen

Afdeling Sociaal Domein (ABG-breed)

Veiligheid en vergunningen (ABG-breed)

Procesregie (ABG-breed)

Dorpsteam Gilze en Rijen
20. Gemeente Geertruidenberg

Afdeling Burgerzaken
21. Gemeente Heusden

Afdeling Burgerzaken

Cluster Vergunningen en Handhaving

Afdeling Jeugd en Gezin
22. Gemeente Hilvarenbeek

Afdeling Samenleving

Afdeling Burgerzaken

BIJLAGE 3: DEELNEMENDE DIENSTEN EN (SUB)ORGANISATIES - VERVOLG

- 23. Gemeente Loon op Zand
  - Afdeling Sociaal Domein*
  - Wijkteams*
- 24. Gemeente Oisterwijk
  - Team inkomen*
  - Afdeling Maatwerk en Regie*
  - Loket wegwijs*
- 25. Gemeente Tilburg
  - Afdeling Werk en Inkomen*
  - Team Complexe Casuïstiek*
  - Veiligheid en Wijken*
  - Team CAS*
  - ATP informatieregie*
  - Loket Z*
  - Wijkteams*
- 26. Gemeente Waalwijk
  - Team WijZ*
  - Team Wijken*
  - TLTH*
- 27. GGD Hart van Brabant (WijkGGD en oggz)
- 28. GGZ Breburg
- 29. Humankind
- 30. Impegno
- 31. IMW Tilburg
- 32. IMW Breda
- 33. Internationale Organisatie voor Migratie (IOM)
- 34. Laurentius
- 35. Leystromen
- 36. LocHal Tilburg
- 37. MEE de Meentgroep
- 38. MEE West-Brabant
- 39. MentorHulp Oisterwijk
- 40. Met Siem
- 41. MST – Mensen in beeld houden
- 42. Nidos
- 43. Novadic Kentron (incl. OIT, Reclassering, FACT)
- 44. Outreachend Interventie Team (OIT)
- 45. Pomoc Holandia
- 46. Prisma
- 47. Refugee Team
- 48. Renewt
- 49. RIBW Brabant
- 50. Samen Sterk in Brabant
- 51. SMO Traverse (incl. OIT)
- 52. Springplank
- 53. Sterk Huis

BIJLAGE 3: DEELNEMENDE DIENSTEN EN (SUB)ORGANISATIES - VERVOLG

- 54. Stichting Barka
- 55. Stichting Broodpater Gerrit Poels
- 56. Stichting Het Werkt
- 57. Stichting iXzelf
- 58. Stichting Jongerenwerk Waalwijk – Tavenu
- 59. Stichting NAS
- 60. Stichting Sociaal Huis Oisterwijk
- 61. Straatteam SMO Breda
- 62. TBV Wonen
- 63. Team CAS
- 64. Thebe
- 65. Tiwos, Tilburgse Woonstichting
- 66. Toegang Tilburg
- 67. Wonen Breburg
- 68. Woonveste
- 69. Zorg en Veiligheidshuis Midden Brabant (incl. team bemoeizorg Midden Brabant)

